

§ 1 Anmälan om subsidiaritetsprövning

Förste vice talmannen anmälde att utdrag ur prot. 2024/25:31 för torsdagen den 22 maj i ärende om subsidiaritetsprövning av EU-förslag hade kommit in från arbetsmarknadsutskottet.

§ 2 Anmälan om fördröjt svar på interpellation

Följande skrivelse hade kommit in:

Interpellation 2024/25:678

Till riksdagen

Interpellation 2024/25:678 Nattåg

av Åsa Karlsson (S)

Interpellationen kommer att besvaras måndagen den 9 juni 2025.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.

Stockholm den 22 maj 2025

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

Andreas Carlson (KD)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Expeditionschef

§ 3 Anmälan om faktapromemoria

Förste vice talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott:

2024/25:FPM40 Förordning om ändring i asylprocedurförordningen gällande etablering av en lista över säkra ursprungsländer på EU-nivå
COM(2025) 186 till socialförsäkringsutskottet

§ 4 Anmälan om granskningsrapport

Förste vice talmannen anmälde att följande granskningsrapport hade kommit in från Riksrevisionen och överlämnats till socialförsäkringsutskottet:

RiR 2025:14 Socialförsäkringsskyddet vid internationell rörlighet – Försäkringskassans och Pensionsmyndighetens kontroller

§ 5 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Propositioner

2024/25:163 till försvarsutskottet

2024/25:166 till kulturutskottet

2024/25:174 till miljö- och jordbruksutskottet

*Svar på
interpellationer*

§ 6 Svar på interpellation 2024/25:658 om motverkande av fusk i välfärden med hjälp av AI

Anf. 1 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD):

Herr talman! Mikael Damberg har frågat mig om jag har tagit några initiativ till analys för att undersöka varför privatpersoner lyckas identifiera uppenbara exempel på fusk och brottslighet medan de statliga myndigheterna inte gjort det.

Regeringen ser allvarigt på välfärdsbrottsligheten. Enbart från de statliga välfärdssystemen uppskattas omkring 15–20 miljarder kronor betalas ut felaktigt varje år, varav hälften misstänks bero på avsiktliga fel. Regeringen och berörda myndigheter arbetar gemensamt för att stoppa välfärdsbrottsligheten.

Regeringen har vidtagit omfattande åtgärder för att motverka felaktiga utbetalningar och brottsligt utnyttjande av offentliga medel. Regeringen arbetar till exempel på bred front med att riva sekretesshinder och att underlätta för myndigheter och andra aktörer att dela information med varandra. Ett omfattande utrednings- och lagstiftningsarbete pågår. Exempelvis har en ny lag om stärkt informationsutbyte för att motverka felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen och arbetslivskriminalitet redan införts.

Det är nödvändigt med träffsäkra och effektiva kontroller för att motverka välfärdsbrottslighet. Många myndigheter använder därför dataanalyser och urval för att identifiera felaktigheter. För att säkerställa att berörda myndigheter har tydligt rättsligt stöd att behandla personuppgifter för detta arbete har regeringen genomfört flera utrednings- och lagstiftningsprojekt.

Det är även viktigt att stänga alla dörrar som kan göra att oseriösa och kriminella aktörer får möjlighet att delta i offentliga upphandlingar. För att på ett mer effektivt sätt kunna motverka kriminella och oseriösa leverantörer i offentliga upphandlingar har regeringen tillfört Bolagsverket medel för att ansvara för att tillhandahålla ett it-system för samordnad registerkontroll av leverantörer vid offentliga upphandlingar och valfrihetssystem.

Konkurrensverket har också fått i uppdrag att se över upphandlande organisationers möjligheter att utesluta onormalt låga anbud som inte är seriöst menade.

En rad andra olika åtgärder som syftar till att öka digitaliseringen av den offentliga affären har presenterats i *Handlingsplan mot korruption och otillåten påverkan 2024–2027*. Exempelvis fick Statens servicecenter i uppdrag att främja ökad användning av digitala beställningar och stärka förmågan till inköpsanalys i statsförvaltningen. Uppdraget redovisades den sista februari.

Regeringen kommer att fortsätta arbetet med att motverka felaktiga utbetalningar och brottslighet för att stärka och upprätthålla ett starkt skydd för vår gemensamma välfärd.

AI har stor potential att höja kvaliteten i myndigheternas tjänster, minska mängden administration, förbättra välfärden och stärka Sveriges konkurrenskraft. Regeringen har därför i regleringsbrev för 2025 gett 25 myndigheter i uppdrag att redogöra för sin användning av AI, bland annat Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten. Myndigheterna ska också redovisa vilka utmaningar som finns kopplade till etik, juridik och säkerhet.

Statskontoret redovisade i mars 2024 rapporten *Myndigheterna och AI – En studie om möjligheter och risker med att använda AI i statsförvaltningen*. Av rapporten framgår att flera myndigheter, bland annat Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen och Skatteverket redan använder AI för att göra riskbedömningar av ärenden för att upptäcka fel eller brottslig verksamhet. Ett exempel är att alla deklARATIONER kontrolleras maskinellt, och där är AI ett inslag för att hitta de deklARATIONER där risken för felaktigheter eller brottslighet är störst. De mest riskfyllda ärendena genomgår sedan en djupare granskning.

Regeringen föreslår i 2025 års vårandringsbudget ett ökat anslag till Försäkringskassan och Skatteverket med 30 miljoner kronor vardera i enlighet med AI-kommissionens förslag om etablering av en AI-verkstad för offentlig förvaltning. Regeringen avser därför att ge i uppdrag till Skatteverket och Försäkringskassan att utreda förutsättningarna för en sådan verkstad för att öka den offentliga förvaltningens gemensamma förmåga att utveckla och använda AI-baserade lösningar. En AI-verkstad kan skapa förutsättningar för offentlig sektor att utveckla och dela AI-tjänster, vilket kan effektivisera myndigheternas arbete med att bekämpa välfärdsbrottslighet.

Kommunal verksamhet måste skyddas mot systemhotande välfärdsangrepp. Regeringen har därför föreslagit ändringar i kommunallagen som innebär en tydligare intern kontroll och som syftar till att stärka skyddet för vissa förtroendevalda i kommuner och regioner. Riksdagen har sagt ja till lagändringarna, som träder i kraft den 1 juli 2025. Dessutom har remisstiden nyligen löpt ut för förslagen om kommunal anslutning till Utbetalningsmyndighetens verksamhet, och förslagen bereds nu inom Regeringskansliet.

Vidare har regeringen gett Statskontoret i uppdrag att föreslå åtgärder för att förbättra kommuners och regioners kontroll och uppföljning av privata utförare i syfte att motverka välfärdsbrottslighet, oseriösa aktörer och korruption. Statskontorets förslag har skickats ut på remiss.

Prot. 2024/25:122
23 maj

Svar på
interpellationer

Anf. 2 MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Tack till statsrådet för svaret!

Bakgrunden till den här interpellationen är att det pågår väldigt mycket kriminell ekonomisk verksamhet i Sverige. För bara några veckor sedan, tror jag, presenterade Ekobrottsmyndigheten en rapport som uppskattade den kriminella ekonomin i vårt land till någonstans mellan 100 och 150 miljarder varje år. Det är enorma summor som omsätts i den kriminella ekonomin.

Ekobrottsmyndighetens analys är att problemen har blivit alltmer systemhotande. Från att ha handlat om enskilda människor som fuskar eller gör felaktigheter har de övergått i mer organiserad form. Det är såklart viktigt att arbeta med.

Jag uppskattar att statsrådet gav exempel på hur AI i dag används i statsförvaltningen och i enskilda myndigheter för att bekämpa fusk och felaktigheter. Det är en utveckling vi har sett under ganska många år. Man har börjat ta till sig ny teknologi för att göra handläggningen både mer effektiv och mer korrekt, i någon mening. Men jag tror att man måste ha lite mer av ett systemtänk för att komma till rätta med bristerna.

I min interpellation lyfte jag fram ett exempel på en person som jag inte namngav, men jag kan göra det i dag. Jens Nylander, som både statsrådet och jag har träffat och lyssnat till, är en serieentreprenör som på egen hand har begärt ut data om offentlig upphandling från myndigheter och granskat Skatteverket och årsredovisningar och hittat väldigt mycket fusk, felaktigheter och slöseri i det offentliga.

Mina frågor, som jag gärna vill att statsrådet Slottnér återkommer till, är: Har man gjort någon analys av det Jens Nylander åstadkommit? Kan myndigheter göra samma sak i statsförvaltningen i dag? Kan de uppnå samma resultat? Det är ju lite pinsamt att han genom ett eget engagemang avslöjat systematiskt fusk och fiffel men att inte polisen, Skatteverket eller Bolagsverket lyckats upptäcka samma sak. Jag tror att det finns en utvecklingspotential för det offentliga att jobba med.

Jag vill ge ett annat exempel. Vi presenterade ett förslag för någon vecka sedan om att man borde ge Utbetalningsmyndigheten möjlighet att ta del av Polismyndighetens underrättelseregister över gängkriminella i Sverige. Det är 62 000 personer som ingår i polisens underrättelseregister över människor som antingen själva är gängkriminella eller som är personer med nära koppling till gängkriminalitet.

Vårt förslag är att Utbetalningsmyndigheten borde få använda det för att kunna punktmarkera det offentligas utbetalningar till den gängkriminella miljön för att hitta fler möjligheter till fusk och felaktiga utbetalningar så att man kan strypa det.

Det måste finnas ett systemtänk när man funderar över hur man använder den information som finns i det offentliga – i register, i statistik och i andra uppgifter – för att komma åt den kriminella ekonomin.

Jag återkommer därför till min fråga: Har det gjorts någon analys av det spännande arbete som Jens Nylander åstadkommit som enskild person? Jag är övertygad om att både statsrådet och jag har blivit lite inspirerade av det. Kan statsrådet utveckla vad han drar för slutsatser av detta och om det finns förändringar som måste göras för att det här också ska kunna genomföras i och mellan myndigheter?

Herr talman! Någon formaliserad eller offentlig analys har inte gjorts. Det vill jag vara ärlig med. Däremot har vi självklart tagit del av uppgifterna och också träffat Jens Nylander för att få mer information, för det är väldigt spännande.

Det här vittnar om betydelsen av offentlig och privat samverkan. Privata entreprenörer kommer alltid att ligga steget före offentlig sektor i utvecklingen av digitala tjänster. Det är ju en kärnuppgift för många entreprenörer att utveckla just sådant. Om offentlig sektor ska vara framgångsrik inom digitala tjänster och digital utveckling måste man involvera privata entreprenörer. Det är självklart. Det är det här ett konkret exempel på. Jag tycker i och för sig inte att de behöver stå särskilt mycket emot varandra.

Jag pratar ofta om hur vi kan tillgängliggöra data inom offentlig upphandling. Vi saknar ett system för en nationell upphandlingsdatabas så som en del andra nordiska länder har. Samtidigt kan man uppenbarligen få tag på upphandlingsdata på andra sätt, vilket Nylander visar. Det här är hur som helst en fråga som diskuteras.

Vi jobbar nu med en färdplan för offentlig upphandling, också i syfte att främja ett mer strategiskt arbete. Det är helt uppenbart att kompetensen och det strategiska arbetet kring offentlig upphandling behöver öka runt om i Sverige, inte minst i våra kommuner. Vi har 290 kommuner, och varje kommun är ansvarig för sin egen upphandling.

Vi ser inte minst betydelsen av digitaliserade upphandlingsprocesser där man digitalt kan matcha en beställning med en faktura. Länsstyrelsen i Västra Götaland har minskat sina kostnader med 15 miljoner bara genom att införa e-fakturer. Det är bara *ett* konkret exempel på vad digitala tjänster innebär för att förebygga och upptäcka medvetet fusk och omedvetna felaktiga utbetalningar.

Sedan en tid tillbaka har ett tiotal myndigheter ett särskilt uppdrag att jobba med välfärden, den kriminella ekonomin och välfärdsbrottsligheten. Jag tror att det var i och med vår första vårbudget som de fick både uppdrag och extra medel för det. Ett tiotal myndigheter är som sagt inblandade i detta.

Tillsammans med bland andra justitieminister Gunnar Strömmer har jag kunnat presentera lagförslag om hur vi bryter sekretess och river sekretesshinder i syfte att upptäcka välfärdsbrottslighet. Man blir nu mycket friare än i dag att kunna dela information mellan olika myndighetsnivåer och mellan olika statliga myndigheter. Det är en jätteviktig åtgärd.

Sedan har vi förslaget från AI-kommissionen om en AI-verkstad. Tanken är att utveckla och pröva olika AI-tjänster som ska kunna användas gemensamt i den offentliga sektorn. Det kan till exempel handla om att utveckla AI-tjänster för att upptäcka välfärdsbrottslighet och fusk. Dessa skulle man sedan kunna använda brett i den offentliga sektorn. Det vore väldigt bra.

Som jag sa i interpellationssvaret ser vi redan i dag att bland annat Försäkringskassan och Skatteverket använder AI för att upptäcka felaktig utbetalning och fusk eller rent kriminell verksamhet. Dessa verktyg skulle säkert kunna användas mycket bredare i offentlig sektor, utöver de två nämnda myndigheterna.

Anf. 4 MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Jag vill återigen tacka civilministern för svaret men också för hans reflektioner över vad som görs i dag.

Låt mig tala lite ur egen erfarenhet. Hur många gånger har vi inte fattat beslut om att bryta sekretess mellan eller inom myndigheter? Och två tre år senare visade det sig att det inte räckte för att åstadkomma förändring. Vi ger uppdrag till myndigheter att jobba med AI-utveckling eller för att bekämpa fusk, trots att vi vet att en stor del av lösningen inte riktigt finns inom myndigheterna utan mellan myndigheter. Det är ju så Jens Nylander egentligen har sett fusket.

En sak är lite märklig. Jag tror inte att svenska folket vet att Bolagsverkets årsredovisningar inte granskas av någon. Skatteverket kollar till exempel inte om deras uppgifter om inbetalda skatter från företagen matchar det som finns i Bolagsverkets årsredovisning. Det här är inte helt optimalt.

Det finns en massa information hos de statliga myndigheterna som inte jämförs med informationen hos andra. Det är egentligen detta som den här entreprenören har gjort. Han har begärt ut en massa handlingar, kört AI-tjänster och märkt att uppgifterna inte har stämt överens. Det är ett sådant systematiskt arbete man behöver göra inom statliga myndigheter. Det behöver verkligen bli gjort.

Samma sak gäller det senaste förslaget, som jag gärna ser att statsrådet kommenterar. Vi föreslog att en utbetalningsmyndighet skulle införas och påbörjade en utredning, som ni sedan har fortsatt att utveckla, vilket är bra. Jag tror att Utbetalningsmyndigheten är *ett* sätt att få koll på utbetalningar som går till människor runt om i Sverige så att vi kan undvika fusk och felaktigheter.

Men om Utbetalningsmyndigheten kunde använda polisens underrättelseuppgifter om gängkriminella skulle den väldigt enkelt kunna göra kontroller för att se om utbetalningar från olika myndigheter har gått till individer som polisen misstänker ingår i gängkriminalitet. Då kan man rikta kontrollinsatserna mot just dessa individer. Därigenom skulle vi göra det otroligt mycket svårare för gängkriminella att utnyttja det offentliga systemet.

Jag tror att det är detta slags myndighetsövergripande och mer strategiska användning av information som behöver komma till för att vi ska komma åt problemen.

Jag vill inte i första hand ha en politisk diskussion om detta, eftersom det ju är ett gemensamt problem för regeringar över tid. Vi har alla velat komma åt fusk och felaktigheter men har kanske inte fått tillräckligt mycket utväxling av arbetet.

Nu kommer vi att ha de AI-lösningar som respektive myndighet använder sig av. Vi måste hitta fler modeller för att använda det brett mellan myndigheter. Jag tror att det vore ett väldigt effektivt sätt att komma åt kriminell ekonomi. Om vi gör det kan vi spara pengar som annars går till felaktiga utbetalningar. Det handlar ju om många miljarder. Vi skulle kunna komma åt den kriminella ekonomin, som Bolagsverket varnar för.

Inte minst som gammal finansminister har jag ett väldigt stort intresse av att den svarta ekonomin blir vit. Då skulle vi få in skatteintäkter som vi kan göra någonting vettigt av i stället.

Jag hoppas att civilministern ser det här som inspel i arbetet. Han får gärna reflektera över de mer konkreta frågor jag ställer om hur myndigheter kan jobba med varandra för att komma åt den kriminella ekonomin.

Prot. 2024/25:122
23 maj

*Svar på
interpellationer*

Anf. 5 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD):

Herr talman! Jag håller helt med Mikael Damberg när han säger att vi behöver jobba med systemövergripande åtgärder. Det är en utveckling vi har sett under ett antal år nu, med en kriminell ekonomi som växer och som går allt djupare in i fler och bredare välfärdssektorer. Som vi har sagt tidigare kräver offentliga verksamheter ett systemövergripande arbete.

Det är också bakgrunden till många av de beslut som regeringen har fattat. Även om de tidigare regeringarna har rivit en del sekretesshinder är det inte tu tal om annat än att det vi nu har föreslagit i tre steg är väldigt långtgående och mycket mer genomgripande än de tidigare lagändringar som har skett.

Jag tror verkligen att det sekretessbrytande regelverk vi senast kunde ge besked om när det gäller de här myndigheterna, som också omfattar kommuner och regioner, är väldigt långtgående och kommer att ge effekt. När det gäller det totala myndigheter jag pratade om innan är detta också ett annat sätt att få ett mer samlat grepp.

Jag vill också nämna att färdplanen för offentlig upphandling, som vi nu jobbar med, också är ett sätt att få in Kommun- och regionsverige.

Ett bekymmer som jag stöter på rätt ofta som minister med ansvar för både statsförvaltningen och relationerna till kommuner och regioner är att vi inte styr. Vi har i Sverige ett långtgående kommunalt självstyre – det är vi överens om att vi ska ha. Men detta skapar ibland utmaningar eftersom vi inte styr kommunerna med regleringsbrev. Vi måste därför jobba på ett annat sätt och inte minst ha ett nära samarbete med SKR i dessa frågor.

Jag vill också nämna digitaliseringsstrategin, som regeringen inom ganska kort kommer att kunna fatta beslut om. Den innebär också ett holistiskt angreppssätt. Kommunernas och regionernas verksamheter kommer att omfattas av digitaliseringsstrategin, och SKR har varit med och tagit fram strategin, vilket jag välkomnar väldigt mycket.

AI-verkstan är ett exempel på hur vi kan utveckla gemensamma lösningar mellan myndigheter, som också kan användas på olika nivåer i den offentliga förvaltningen. Det är också ett systemövergripande arbetssätt.

Jag nämner dessa exempel för att visa att jag håller med Mikael Damberg om det han säger om att vi behöver jobba mer systemövergripande. Vi har påbörjat en sådan resa även om vi kommer att behöva göra ännu mer.

Jag vill också nämna Leverantörskontrollutredningen, vars förslag vi nu omhändertog i budgeten. Bolagsverket håller på att jobba fram en leverantörskontroll så att man innan man sluter ett avtal ska kunna upptäcka fel och brister genom ett samlat leverantörsregister som Bolagsverket ska ansvara för.

När det sedan gäller det konkreta inspelet om att Utbetalningsmyndigheten skulle kunna få ta del av polisens underrättelseuppgifter tycker jag att det låter som ett intressant förslag. Men jag får ändå passa när det gäller svar, för det är finansminister Elisabeth Svantesson som ansvarar för Utbetalningsmyndigheten. Polismyndigheten är justitieminister Gunnar Strömmers ansvar. Jag skulle kanske vilja låta Strömmers och Svantesson kolla

mer på det förslaget. Men jag tycker utan tvekan när jag står här och lyssnar på förslaget att det är ett intressant inspel som vi säkert kan kolla vidare på framöver.

Anf. 6 MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Tack, statsrådet, för intresset för förslaget! Jag har påbörjat en dialog med finansministern om detta, men jag har inte fått så tydliga svar än så länge. Men när nya förslag väcks måste man ofta reflektera lite och vrida och vända på dem.

Jag tror dock att det finns en möjlighet här. Med den nya Utbetalningsmyndigheten, som förhoppningsvis snart också kan innefatta kommunernas utbetalningar, som jag tror att vi båda är engagerade i, finns det ett verkligt kraftfullt verktyg för att faktiskt komma åt den kriminella ekonomin på ett smart sätt. Men då måste de få jobba på ett annorlunda sätt än de gör i dag för att kunna rikta sökinsatserna mot just den kriminella ekonomin och gängkriminaliteten i Sverige. Jag hoppas att ni undersöker detta och tittar vidare på det.

Min fråga handlade om analysen av hur den här entreprenören hade jobbat. Jag uppskattar många av dessa initiativ; jag tror att många av dem är bra. Jag tror att de sekretessbrytande bestämmelser som nu kommer, som vi började utreda och ni har tagit vidare, kommer att få betydelse för myndigheternas arbete. Men jag ställer mig fortfarande lite tveksam. Kan en myndighet, säg Polismyndigheten, göra det som Jens Nylander, en privatperson i Sverige, har gjort för att avskaffa fusk, fiffel och kriminalitet i vårt land? Jag tror inte att de kan göra det i dag, och jag tycker att det är märkligt. Om det inte ska vara Polismyndigheten, låt Skatteverket eller någon annan myndighet få mandat och möjlighet att göra det som Jens Nylander har gjort. Det borde statliga myndigheter kunna göra.

Jag uppskattar att entreprenörer visar vägen och går före. Jag har inga problem med det. Men i en fråga som är så central för staten, som handlar om trovärdighet och också om den offentliga ekonomin och bekämpning av kriminalitet, borde Polismyndigheten ha de muskler och möjligheter som den här entreprenören har haft. Tror statsrådet att polismyndigheten skulle kunna göra det som Jens Nylander redan har gjort?
(Applåder)

Anf. 7 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD):

Herr talman! Jag avstår ändå från att gissa i interpellationsdebatten. Nu kommer också många olika myndigheter in här, bland annat Polismyndigheten, som inte ligger under mitt ansvarsområde. Därför blir jag lite extra försiktig med att reflektera alltför långtgående, vilket jag ibland kan våga göra när det gäller någon av det 35-tal myndigheter som jag har på mitt bord.

Jag välkomnar debatten. Jag uppfattar egentligen inte någon stor polemik här, utan vi vill båda samma sak i den här frågan. Jag har i den här debatten redogjort för de åtgärder som vi hittills har vidtagit, som också är systemövergripande och interdepartementala.

Jag är dock helt övertygad om en sak: Vi kommer att behöva göra mycket mer. Det tror jag att Mikael Damberg och jag är överens om. Verkligheten går snabbt, och de kriminella gängen och grupperingarna har en

tendens att springa väldigt snabbt, många gånger snabbare än politiken och lagstiftningen så att vi inte hinner med. Det är ett bekymmer.

Vi har också långa beredningstider. Damberg nämnde att det tar tid att reflektera kring nya förslag. Sedan är det också gemensam beredning och annat som ska till, och många lagförslag behöver utredas vidare. Sådant tar många gånger tid, vilket naturligtvis är ett bekymmer i den förvaltningsmodell som Sverige har och har haft under flera hundra år.

Men med detta sagt har vi tagit fram de åtgärder som jag har redogjort för här väldigt snabbt. Det har varit en enorm kraft, inte minst på Gunnar Strömmers område, för att få till nödvändiga lagändringar för att kunna mota välfärds kriminaliteten. Jag har som minister med ansvar för statsförvaltning men också för digitalisering och offentlig upphandling ett väldigt stort ansvar inom de områdena för att verkligen använda verktygen så gott vi kan. Jag tycker att jag har redogjort för en del av detta i mitt svar.

Jag väljer att ändå se entreprenören Jens Nylanders arbete som en stor inspirationskälla när det gäller hur offentlig sektor också skulle kunna arbeta.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Prot. 2024/25:122
23 maj

Svar på
interpellationer

§ 7 Svar på interpellation 2024/25:629 om levnadsvillkor för nyanlända med funktionsnedsättning

Anf. 8 Arbetsmarknads- och integrationsminister MATS PERSSON (L):

Herr talman! Nadja Awad har frågat mig vilka åtgärder jag har vidtagit för att förbättra livsvillkoren för nyanlända med funktionsnedsättning samt vilka åtgärder jag avser att vidta för att förbättra livsvillkoren för dessa personer.

Under asyltiden är Migrationsverket huvudansvarig för mottagandet, och personer med funktionsnedsättning har möjlighet att få bland annat boende anpassat efter sina behov och bidrag till hjälpmedel. Det pågår ett reformarbete med syftet att asylsökande som huvudregel ska bo i Migrationsverkets mottagnings- eller återvändandecenter i stället för att ordna boende på egen hand. På Migrationsverkets bemannade boenden bedöms det bli lättare att identifiera när sökande har särskilda behov av stöd.

En nyanländ med funktionsnedsättning har efter uppehållstillstånd och mottagande i kommun i regel tillgång till samma breda stöd som den övriga befolkningen med funktionsnedsättning. Personer med funktionsnedsättning rapporterar dock generellt sämre livsvillkor, sämre levnadsvanor och sämre hälsa jämfört med den övriga befolkningen. Vi vet också att arbetslösheten bland personer med funktionsnedsättning är betydligt högre än bland övriga befolkningen trots det breda stöd som finns tillgängligt i Sverige.

För regeringen är det viktigt att underlätta för personer med funktionsnedsättning, oavsett bakgrund, att komma i arbete eller utbildning. Regeringen har därför vidtagit en rad åtgärder för att få fler personer med funktionsnedsättning i arbete eller utbildning.

För att förbättra etableringen på arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning har regeringen förstärkt det särskilda utbildningsstö-

det, som ska underlätta för studier på folkhögskola. Genom utbildning på folkhögskola förbättras individernas möjligheter att etablera sig på arbetsmarknaden.

Arbetsförmedlingen har ett särskilt ansvar för nyanländas etablering och ska i det arbetet utgå från individens behov. Regeringen har vidgat Arbetsförmedlingens tolkstöd för personer med syn- eller hörselnedsättning för att de ska kunna inkluderas i arbetslivet i större utsträckning. Dessutom har regeringen avsatt medel för att förenkla stödet till start av näringsverksamhet för personer med funktionsnedsättning.

Regeringen har i regleringsbrevet för 2025 gett Arbetsförmedlingen i uppdrag att fortsätta arbetet med att väsentligt korta den tid det i genomsnitt tar att identifiera och registrera funktionsnedsättningar som medför nedsatt arbetsförmåga. Arbetsförmedlingen ska också, bland annat i syfte att öka antalet personer med lönebidrag, genomföra särskilda informationsinsatser för att öka kunskapen hos arbetsgivare om de särskilda insatser för personer med funktionsnedsättning som finns tillgängliga i samband med och under en anställning. Dessutom ska myndigheten fortsätta att anvisa dem som varit arbetslösa länge till anställning med lönebidrag för utveckling hos Samhall.

Jag vill också passa på att informera om att regeringen har för avsikt att besluta om en handlingsplan för funktionshinderspolitiken under 2026. Handlingsplanen utgår från de tolv prioriterade områdena som fastställts i strategin för systematisk uppföljning av funktionshinderspolitiken där 29 myndigheter är särskilt utpekade. Bland annat ingår Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Migrationsverket och Myndigheten för yrkeshögskolan.

Anf. 9 NADJA AWAD (V):

Herr talman! Jag har haft många debatter med regeringens olika ministrar, men jag ska vara ärlig och säga att minister Mats Perssons svar nog tar priset som det mest verklighetsfrånvända svar jag någonsin har fått i riksdagens kammare. Menar ministern på allvar att den här regeringen förbättrar någons liv på något sätt just nu – om det inte är just miljardärernas och miljonärernas liv vi snackar om?

Det är de allra rikaste i det här samhället som regeringen med hjälp av Sverigedemokraterna gynnar via skattesänkningar i omgångar. Miljardtals kronor pumpas ut från statskassan för att de allra rikaste ska få mer på bankkontot medan alla andra får ta notan för det. Det är den prioriteringen som den här regeringen har gjort.

Vilket Sverige har vi i dag som konsekvens av detta? Vi har en rekordhög massarbetslöshet som utmärker sig över hela Europa. Det är nedskärningar inom svensk utbildning, nedskärningar i svensk hälso- och sjukvård, nedskärningar i folkbildningen och nedskärningar i samtliga LSS-insatser.

Man har slutat bygga billiga bostäder runt om i Sverige. Socialförsäkringssystemet monteras ned. Det är i dag svårare än på länge att leva på sjukersättning. Barnbidraget har inte höjts på flera år. Kollektivtrafiken nedmonteras också och blir dyrare.

Ökad diskriminering, rasism och funkofofi i samhället gör det svårare för den här gruppen att få jobb, samtidigt som levnadskostnaderna bara ökar, vilket försätter hushållen och barnfamiljerna i ekonomisk otrygghet

och i värsta fall i fattigdom. Regeringen gör det tufft för de flesta i det här samhället förutom de allra rikaste.

På vilket sätt ska nyanlända i Sverige få livsvillkor som är jämlika med alla andra när till och med de som sedan tidigare är bosatta i Sverige och är födda och uppväxta här lever i ett ojämlikt samhälle? Och om de har en normbrytande funktionalitet i tillägg till det, hur ska det gå för dem, herr talman?

Regeringen slår ut människor som är födda och bor i Sverige i utanförskap, segregation, fattigdom och utsatthet. Regeringen klarar inte ens det uppdraget – på vilket sätt ska man då kunna inkludera nyanlända i samhället som dessutom har en funktionsnedsättning? Det är ju regeringen som gör de här människorna arbetslösa. Det är regeringen som gör det svårare för dem att lära sig ett nytt språk eller att utbilda sig.

Det är regeringen som stoppar alla typer av LSS-insatser. Det är regeringen som inte ser till att det byggs billiga bostäder över hela landet – bostäder som dessutom är tillgängliga.

Ändå beskriver högern och Sverigedemokraterna invandrare som samhällsproblem och antyder att alla Sveriges utmaningar skulle lösas om vi bara hade färre invandrare i Sverige. Då inför man återvändningsbidrag på 2,5 miljarder kronor i stället för att satsa på språk, utbildning, arbete, inkomst och bostäder. Man halverar anslagen till arbetsmarknadsinsatser. Man minskar anställningarna på Samhall. Lönebidrag och andra stöd på arbetsmarknaden minskar kraftigt. Det skärs ned på anslagen till folkhögskolorna och sfi-utbildningarna.

Man stoppar investeringsstödet, som syftade till att bygga billiga bostäder, och man lättar på tillgänglighetskraven för byggbolagen, i alla fall för de företag som är kvar efter konkurserna.

Herr talman! Vilket Sverige kommer vi att ha kvar efter att vi har röstat bort den här regeringen i valet 2026? Kan minister Mats Persson se att det är helt fel prioriteringar som har gjorts hittills?

Anf. 10 Arbetsmarknads- och integrationsminister MATS PERSSON (L):

Herr talman! Det är viktigt för Sverige att vi tar ansvar i en för vårt land väldigt tuff tid. I det läge som Sverige befinner sig i, med oro i världen, är det också viktigt att vi fokuserar på det som är vårt lands styrka, och det är ju att vi tar hand om människor. Det är att vi i den här kammaren kan ha olika ideologiska utgångspunkter och tycka olika i olika sakfrågor, men vi har ändå till syvende och sist en gemensam syn på den välfärdsmodell som vi alla är väldigt stolta över, där vi tar hand om människor och ger människor många möjligheter. Det gäller inte minst gruppen funktionsnedsatta, som i Sverige får hjälp och stöd som man inte får i många andra länder.

Men detta betyder inte att allting i den här politiken är bra eller att det inte finns mer att göra. Det är klart att det finns. Det är också därför som regeringen nu på flera punkter ser till att förbättra situationen för personer med funktionsnedsättning.

Vi höjer ersättningen inom assistansen, den så kallade schablonersättningen, så att brukare ska kunna få bättre stöd och hjälp. Vi ser till att öka stödet för dem med olika typer av behov av hjälp kopplat till teckenspråk eller liknande för att de på det sättet ska kunna få möjlighet att hitta ett

arbete. Vi ser också till att våra myndigheter i högre utsträckning prioriterar den grupp som står långt ifrån arbetsmarknaden, så att vi på det sättet ska kunna ge människor mer egenmakt och större möjligheter att komma in på arbetsmarknaden.

Anf. 11 NADJA AWAD (V):

Herr talman! Minister Mats Persson säger att den här regeringen värnar och tar hand om sina invånare i Sverige. Jag tror nog att de flesta inte håller med om den bild och den argumentation som Mats Persson ger i sitt inlägg.

Mats Persson säger att Sverige är ett välfärdsland. Men det är exakt den välfärdsmodell som vi har i dag som regeringen på alla sätt och vis just nu håller på att nedmontera. En sak i taget nedmonteras.

Sverige är just nu inget skyltfönster för världen där ute. Vi är inget föredöme. Ett starkt välfärdsland satsar på sina invånare genom språk, utbildning, inkomst och jobb.

Menar statsrådet på allvar att Sverige har ett starkt välfärdssystem just nu och att man värnar om sina invånare? Vill man att de ska ha samma livsvillkor som alla andra, som uppenbarligen har fått enorma skattesänkningar i omgångar av den här regeringen?

Med den här regeringen, stödd av Sverigedemokraterna, har vi nått en massarbetslöshet på rekordhöga 10 procent. Närmare 600 000 människor i Sverige är arbetslösa. Det är ju ett helt Göteborg! Det är en ökning med 114 000 arbetslösa bara under det senaste året.

Arbetslösheten stiger inte bara bland utrikesfödda eller bland personer som har funktionsnedsättningar – den stiger i alla åldrar, bland män och kvinnor, inrikesfödda och utrikesfödda. Ungdomsarbetslösheten stiger, och långtidsarbetslösheten stiger.

Detta är inte ett importerat samhällsproblem – det låter det annars oftast som när regeringen och Sverigedemokraterna deltar i debatter – utan det är ett resultat av en borgerlig regering som har prioriterat skattesänkningar för de allra rikaste i omgångar. Man har prioriterat skattesänkningar framför en robust arbetsmarknadspolitik med tydliga insatser.

Trots evidens och bred forskning har anslagen för arbetsmarknadspolitiska program och insatser halverats under Tidöregeringens tid. Som jag nämnde ska anställningarna på Samhall minskas. Lönebidraget urholkas och följer inte kostnadsutvecklingen, så företag anställer inte i dag, för de kan inte anställa med hjälp av lönebidraget.

Statsrådet nämner att man höjer assistansersättningen, men det är fortfarande inte tillräckligt. Nästan alla LSS-insatser som ges av både kommuner och staten genomgår nedskärningar. Det finns tydliga siffror på det.

Kommunerna och Boverket pekar på den rådande bostadsbristen när det gäller svårigheter att hitta bostäder som dessutom är tillgängliga för personer med funktionsnedsättning. Det kommer dessutom att bli svårare att hitta tillgängliga bostäder, för regeringen har nu lättat på tillgänglighetskraven för byggbolagen.

Statsrådet Mats Persson nämner folkhögskolorna och hur viktiga de är när det gäller att säkerställa utbildning och framtida anställningar för den här gruppen. Men Folkbildningsrådets rapport visar att 90 procent av folkhögskolorna har minskat verksamheten 2023 och 2024.

På vilket sätt leder regeringens politik till fler i arbete bland gruppen nyanlända med funktionsnedsättning?

Herr talman! Sverige är ett av de länder som har högst sysselsättningsnivå i hela Europa. I Sverige jobbar de flesta människor. De flesta människor stiger upp på morgonen, går till jobbet, tar sitt ansvar och försörjer sig själva.

Sedan har vi för många som inte har förutsättningar att göra det. Huvuddelen av dem som i dag är arbetslösa är personer som inte är födda i Sverige, som har låg utbildning och som har svårt att etablera sig på den svenska arbetsmarknaden. Då behöver vi göra mer för att se till att de lär sig språket, att arbetsgivare har drivkrafter att anställa och att vi inte har för höga skatter, så att vi kan få fler av dem som i dag är i utanförskap att försörja sig själva.

Det handlar om att se till att man inte år efter år kan leva på bidrag utan att göra en motprestation. Det handlar om att se till att människor gör aktiviteter, stiger upp på morgonen, utbildar sig, söker jobb eller gör en praktik för att erhålla ett bidrag från alla andra skattebetalare.

I Sverige får man många möjligheter, men man har också skyldigheter och ett eget ansvar. Sverige är möjligheternas land, men i det ligger också att man har ett eget ansvar att göra sitt yttersta för att ta de utbildningar som finns och söka de jobb som finns.

Just i denna stund finns det 140 000 utbildningsplatser. 140 000 svenskar kan gå en yrkesutbildning i Sverige under 2025 för att lära sig ett yrke och i nästa skede få ett arbete så att de kan försörja sig själva.

Där kan vi göra mycket mer. Jag talar gärna med Vänsterpartiet om hur vi gemensamt kan se till att underlätta för dem som har svårt att komma in på arbetsmarknaden och om hur vi på olika sätt kan göra det lättare att få ett arbete och gå en utbildning.

Anf. 13 NADJA AWAD (V):

Herr talman! Vi pratat just nu om nyanlända med olika funktionsnedsättningar och om deras rätt till goda livsvillkor, precis som för alla andra.

Att vi har en arbetsmarknad, utbildningar, en bostadsmarknad och så vidare innebär inte att alla har samma tillgång till de olika delarna av välfärden. Uppenbarligen måste man differentiera. Man måste ge stödinsatser. Man måste se: Vad är det som möjliggör för den enskilda gruppen att lättare få en försörjning, att lättare klara en utbildning och att lättare få en bostad som är tillgänglig?

Uppenbarligen har inte den här regeringen någon som helst övergripande plan. Det finns ingen långsiktighet i detta. Det handlar om ett samhälle med välfärdssatser och satsningar på infrastruktur. Det handlar om hur vi ska säkerställa att människor i den här gruppen får en egen försörjning, att de kan leva på en inkomst, att de kan få ett arbete som är meningsfullt och att de kan nyttja olika delar av fritids- och kulturverksamheter i Sverige.

Uppenbarligen finns det ett antal funktionshinder som gör att det blir svårare för den här gruppen.

Det jag efterfrågar i den här debatten är: Vad har regeringen för plan för att mota bort hindren? Med alla slags satsningar som den här regeringen pekar på händer ju inte detta. Man plockar bort arbetsmarknadsinsatserna. Folkhögskolorna genomgår nedskärningar. Lönebidraget urhol-

*Svar på
interpellationer*

kas. Sfi-undervisningen minskar runt om i landet, för det saknas behöriga lärare. Det går inte att säkerställa att utbildningarna är tillgängliga. Det är alltså en rad olika saker som inte funkar.

Anf. 14 Arbetsmarknads- och integrationsminister MATS PERSSON (L):

Herr talman! Jag noterar att ledamoten säger: Sverige är inget föredöme.

Jag delar den uppfattningen, för det vi har sett i Sverige och i Vänsterpartiet de senaste åren är en utbredd antisemitism och ett judehat som skämmer ut Sverige och skapar oro för väldigt många människor som bor i vårt land. Vänsterpartiet har en ledamot som sprider och har spridit antisemitiska budskap och som fortfarande sitter kvar i partiets partistyrelse.

Detta är något som inte gör att Sverige är ett föredöme. Vänsterpartiet borde skämmas.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 8 Svar på interpellation 2024/25:646 om situationen för barnen i Gaza

Anf. 15 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M):

Herr talman! Jamal El-Haj har frågat mig och regeringen om vi avser att tydligt fördöma dödandet av barn och civila i Gaza, om vi inom FN och EU kommer att verka för att Israels premiärminister och tidigare försvarsminister ska lagföras, om vi avser att stoppa all export av vapen och krigsmateriel till Israel och aktörer som bryter mot internationell rätt och om vi avser att vidta åtgärder för att permanent stoppa kriget och stärka det humanitära stödet till civilbefolkningen i Gaza.

Det som utspelar sig framför våra ögon är den värsta humanitära situationen sedan krigets början i oktober 2023. FN:s olika organ vittnar om att matlagren i Gaza är uttömda och att det råder brist på mediciner och vatten. Det civila lidandet är förödande. Krigets ofattbara konsekvenser för civilbefolkningen måste få ett slut, och en vapenvila måste komma till stånd.

Sverige har upprepade gånger i sina samtal med Israels regering krävt att humanitärt tillträde ska säkerställas. Vi ser mycket allvarligt på att våra och andras uppmaningar inte hörsammas.

Israel måste säkerställa säkert och obehindrat tillträde för humanitära aktörer i enlighet med de skyldigheter som Israel har enligt den internationella humanitära rätten. Det är avgörande att mat, vatten och mediciner skyndsamt når den hårt drabbade civilbefolkningen, varav många är kvinnor och barn, som just nu lever under inhumana förhållanden. Livräddande humanitär hjälp får aldrig politiseras eller militariseras.

Alla krigförande parter, stater såväl som icke-statliga aktörer, har en skyldighet att följa internationell humanitär rätt. Det inkluderar Hamas. Regeringen är också fortsatt tydlig med att all kvarvarande gisslan måste frigges – omedelbart och ovillkorligen.

Regeringen har tydligt visat sitt starka engagemang för fortsatt humanitärt stöd till Gazas hårt drabbade civilbefolkning. I december beslutade regeringen att kraftigt stärka sin beredskap för ytterligare humanitärt stöd genom att avsätta 800 miljoner kronor till den humanitära krisen i Gaza och regionen. 300 miljoner kronor har redan fördelats till responsen i Gaza. Sverige är även en av de största givarna av flexibelt kärnstöd till flera av de centrala aktörerna på marken, däribland Unicef som ger stöd och skydd till barn och familjer i Gaza. Senast i december bidrog regeringen med 40 miljoner kronor till vinterförmödenheter för barn i Gaza, vilket bland annat gick till vinterkläder och skor för närmare 50 000 barn.

Internationella brottmålsdomstolen utreder agerande från både Israels och Hamas sida inom ramen för pågående undersökning av situationen i Palestina. Sverige och övriga parter till Romstadgan för Internationella brottmålsdomstolen har en folkrättslig skyldighet att samarbeta med domstolen. En korrekt tillämpning av den internationella humanitära rätten är en central del i skyddet av civila, och regeringen har konsekvent framhållit vikten av att den internationella humanitära rätten följs. Sverige stöder Internationella brottmålsdomstolens viktiga arbete och värnar dess oberoende och integritet.

Sverige har en restriktiv syn på export av krigsmateriel till Israel. I praktiken har inga tillstånd lämnats sedan 1950-talet, med undantag för följdleveranser av sådan materiel som inte ansågs vara krigsmateriel vid den ursprungliga affären. Det är Inspektionen för strategiska produkter, ISP, som är behörig tillsyns- och tillståndsmyndighet för krigsmateriel-export och gör en helhetsbedömning i varje enskilt ärende så länge det inte föreligger ovillkorliga hinder.

Anf. 16 JAMAL EL-HAJ (-):

Herr talman! Tack för svaret, utrikesministern, men trots vissa små framsteg är jag inte imponerad.

Sedan krigets början har över 20 000 barn dödats i Gaza. Dubbelt så många har skadats, och hundratusentals är traumatiserade. Det här är inte bara siffror – det är sönderslagna familjer, barn utan föräldrar, en hel generation förstörd inför våra ögon.

Regeringen säger sig värna den humanitära rätten, men svaret är fullt av undvikanden och passivitet. Det vi ser i Gaza är inte bara krig, utan det är en belägring, folkmord och systematiska attacker mot sjukhus, skolor och civil infrastruktur. FN beskriver hur svårt används som vapen. Ändå vägrar regeringen att använda det ord som krävs: fördöma.

Det räcker inte att hänvisa till samtal med Israel eller uppmaningar om humanitärt tillträde. Det behövs också politiskt och moraliskt mod. Om Sverige menar allvar med att stå upp för folkrätten måste vi våga säga att det som sker i Gaza är ett brott mot mänskligheten och att ansvar ska utkrävas.

Regeringen pekar på Internationella brottmålsdomstolen, ICC, och säger att den utreder. Men det räcker inte att gömma sig bakom domstolens process. Frågan är: Vad gör Sverige? Jag efterfrågar ett tydligt politiskt ställningstagande att Sverige inom EU och FN driver på för att Netanyahus krigsförbrytelser och brott mot mänskligheten i Gaza ska prövas rättsligt. Där är svaret tyst.

Gällande vapenexporten talar regeringen om restriktivitet men vägrar ändå att införa ett tydligt förbud. Det har inte getts nya tillstånd på länge, säger man, men utan ett faktiskt exportstopp lämnas dörren öppen.

Obalansen i regeringens retorik är också slående. Hamas nämns gång på gång, vilket är rimligt, men Israels krigsbrott med avancerad militär nämns knappt. Det är lätt att tala om gisslan men svårare att nämna att över 55 000 palestinier har dödats, de flesta civila. I israeliska fångelser hålls tusentals palestinier, många av dem utan åtal eller dom. Deras vardag präglas av godtyckliga frihetsberövanden, trakasserier, svält och sexuella övergrepp. Ändå talas det sällan om deras öden.

Att Sverige bidrar med humanitärt stöd är viktigt och tacknämligt. Men pengar räddar inga liv när hjälpen blockeras. Man kan inte ersätta politiskt ansvar med välgörenhet samtidigt som man vägrar att använda sitt politiska inflytande för att sätta press på Israel. Att inte göra mer, att inte kräva lagföring, att inte införa vapenembargo, att inte återställa biståndet till UNRWA är inte neutralitet. Det är passivitet, och den passiviteten innebär att Sverige sviker både det palestinska folket och den internationella rättsordning vi säger oss försvara.

Om regeringen menar allvar och vill skydda folkrätten från att urholkas till tomma fraser är det dags att agera. Att inte göra det är inte bara ett politiskt misslyckande – det är ett moraliskt haveri.

Anf. 17 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M):

Herr talman! Berättelserna som vi hör från Gaza är helt fruktansvärda. De handlar om barn på randen till svält, barn som gång på gång tvingas fly sina hem, barn som har förlorat föräldrar, syskon, andra familjemedlemmar och skolkamrater. Bilderna som vittnar om den närmast ofattbara fördörelse som människor lever i är väldigt svåra att se.

Inom EU har Sverige drivit på Israels regering om att släppa in humanitärt bistånd. Den hjälp som sedan den 20 maj har tillåtits komma in är alldeles för lite. Mycket, mycket mer behövs, för behoven är enorma. I syfte att öka trycket på den israeliska regeringen stöder Sveriges regering förslaget om en översyn av Israels efterlevnad av artikel 2 om mänskliga rättigheter i associationsavtalet med EU.

Regeringen kommer tillsammans med EU att fortsätta att uppmana Israel att omedelbart agera för att lindra mänskligt lidande och betona att Israel måste göra mer för att leva upp till den internationella humanitära rättens skydd för civilbefolkningen.

Regeringen fördömer också det senaste uttalandet av premiärminister Netanyahu om att Israel ska ta kontroll över hela Gaza. Om detta innebär annektering strider det mot folkrätten. Sverige står fast vid att Gazas territorium inte får ändras eller reduceras. Det är centralt att Israel säkerställer att folkrätten, inklusive den internationella humanitära rätten och mänskliga rättigheter, följs och att ansvarsutkrävande säkerställs.

Regeringen fördömer också de illegala bosättningarna på Västbanken och har drivit på inom EU för att man ska rikta sanktioner mot extremistiska bosättare. Sverige driver nu också på för att rikta sanktioner mot ministrar i regeringen som också driver på för en sådan utveckling eftersom den mycket aktivt motverkar en tvästatlösning.

Sveriges regering är alltså mycket, mycket tydlig. Men vi måste också vara tydliga med att det vilar ett enormt tungt ansvar på Hamas, och det

var ingenting som jag hörde i Jamal El-Hajs inlägg. Min fråga är därför: Kan Jamal El-Haj vara tydlig och fördöma Hamas och deras vedervärdiga attacker den 7 oktober 2023?

Prot. 2024/25:122
23 maj

*Svar på
interpellationer*

Anf. 18 JAMAL EL-HAJ (-):

Herr talman! Det finns stunder i historien då passiviteten blir ett ställningstagande. Det som sker i Gaza är en sådan stund.

Över 55 000 liv har släckts, en stor del av dem barn. Sjukhus bombas till ruiner, hela bostadsområden jämnas med marken och en befolkning drivs in i svält, sjukdom och förtvivlan. Det här är inte bara en humanitär katastrof. Det är ett pågående folkmord – ett systematiskt förgörande av ett folk inför öppen ridå.

När världen tvekar måste vi tala. När ledare sviker måste vi stå upp för rättvisa och för mänsklighet. Många, inklusive jag själv, har svårt att förstå den svenska regeringens passivitet i mötet med Israels agerande gentemot det palestinska folket. Trots årtionden av resolutioner, rapporter och vädjanden från FN fortsätter Israel att nonchalera internationell rätt.

Israel har aldrig följt FN:s resolution 181, som föreslog en tvåstatslösning med en rättvis delning av det historiska Palestina. Inte heller har Israel respekterat Osloavtalet, där palestinierna gick med på att begränsa sina territoriella anspråk till 22 procent. Resolution 194, som ger palestinska flyktingar rätt att återvända till sina hem, har ignorerats i decennier.

FN har gång på gång agerat, resolutioner har antagits, rapporter har lagts fram och uppmaningar har riktats. Men Israel lyssnar inte. Övergreppen fortsätter.

Världssamfundets viktigaste institutioner har slagit larm. FN:s internationella domstol, ICJ, har fastslagit att det finns rimliga skäl att anta att ett folkmord pågår i Gaza och har uppmanat Israel att omedelbart vidta åtgärder för att förhindra det.

Amnesty International beskriver Israel som en apartheidstat och dokumenterar övergrepp som utgör brott mot mänskligheten. Human Rights Watch har bekräftat att Israel systematiskt bryter mot internationell rätt med handlingar som uppfyller kriterier för både folkmord och apartheid. B'Tselem, en israelisk människorättsorganisation, kallar staten Israel för just vad den är: en apartheidregim.

Men i stället för att ta till sig den tunga och välunderbyggda kritiken svarar utrikesministern med ord som saknar handling. Varför? Det är så uppenbart, så tydligt, vad som sker.

Internationella institutioner, läkare, akademiker, människorättsaktivister i många länder och till och med judar som kritiserar övergreppen stämplas som antisemiter eller självhatande judar av Israel. Och regeringspartierna applåderar.

Denna typ av retorik är inte bara farlig. Den riskerar att allvarligt undergräva kampen mot verklig antisemitism, rasism och islamofobi. Att stå upp för palestiniernas rättigheter är inte att vara antisemit; det är att vara mänsklig.

Det är hög tid att regeringen och utrikesministern slutar låta sig påverkas av den israeliska propagandan. Den ekar tomt i ljuset av de dokumenterade övergreppen. Sverige måste med kraft och tydlighet ta ställning för folkrätten, för mänskliga rättigheter och för ett folk som just nu ropar på hjälp. Att tiga nu är att svika.

Jag upprepar min fråga: När ska utrikesministern tydligt och utan förbehåll fördöma mordandet av barn och civila i Gaza? Det handlar inte om att fördöma Netanyahu's uttalande eller bosättares agerande utan om att fördöma hela situationen.

Anf. 19 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M):

Herr talman! I mitt förra inlägg redogjorde jag för alla de åtgärder som regeringen vidtar och har vidtagit för att mildra det fruktansvärda lidande vi ser i Gaza men också i regionen. Jag har även redogjort för regeringens sätt att trycka på både via EU och enskilt för att få till stånd en förändring. Jag har också varit tydlig med att vi har fördömt de senaste uttalandena från Netanyahu om att man avser att ta kontroll över hela Gaza.

Däremot hörde jag inget svar alls på min fråga, herr talman. Kan Jamal El-Haj vara tydlig med att han fördömer Hamas, som bär ett så enormt tungt ansvar för det fruktansvärda lidande vi ser, och terrorattackerna i oktober 2023?

Anf. 20 JAMAL EL-HAJ (-):

Herr talman! Utrikesministern verkar inte ha sett när jag stod i SVT och fördömde Hamas. Då var utrikesministern inte utrikesminister utan bistandsminister. Jag skrev debattartikel efter debattartikel och tog avstånd, och jag tog till och med avstånd när de demonstrerande var glada i Malmö. Utrikesministern verkar inte ha läst det. Jag nämnde Hamas i mitt första anförande och sa att det är okej att utrikesministern benämner Hamas på det sättet – att det är acceptabelt – men utrikesministern verkar inte ha lyssnat på vad jag sa.

I 77 år har palestinierna utsatts för diskriminering, våld och fördrivning. Det är ett strukturellt förtryck som världen länge har valt att ignorera. Samtidigt har Israel gång på gång undvikit konsekvenser, trots handlingar som enligt världssamfundets viktigaste institutioner uppfyller kriterierna för apartheid, folkmord och etnisk rensning.

Det verkar som om regeringens partier antingen inte förstår eller inte vill förstå vad en stat präglad av apartheid och militarism är kapabel att göra när den tillåts agera utan motstånd. Genom att konsekvent förneka verkligheten på marken har man också förlorat trovärdighet i kampen för mänskliga rättigheter globalt.

Det är dags för en utrikespolitik som vilar på principer snarare än politiska lojaliteter. Rättvisa och fred kan inte uppnås om man vägrar att namnge och fördöma förtryck och folkmord, oavsett vem som utför det. Att fortsätta blunda för en parts övergrepp samtidigt som man systematiskt skuldbelägger den andra är inte bara oansvarigt; det är ett svek mot all internationell rätt och moralisk heder.

Anf. 21 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M):

Herr talman! Kriget i Gaza påminner oss verkligen om att konflikten mellan Israel och Palestina, som går många, många år tillbaka, inte kan lösas med våld. Vad som behövs är i stället ett slut på stridigheterna och en återupptagen fredsprocess som leder oss fram till en framförhandlad tvåstatslösning där Israel och Palestina kan leva sida vid sida i fred och säkerhet.

Det kan kännas långt borta nu, men tillsammans med våra vänner i EU måste vi verkligen fortsätta att driva på för en förändring. Vi har också många konstruktiva krafter i regionen som verkligen vill bidra till en fredlig lösning, och det är någonting som regeringen uppmuntrar. Det högnivåmöte om tvåstatslösningen som under Frankrikes och Saudiarabiens ledning ska hållas i juni i New York blir förhoppningsvis också ett tillfälle att ta viktiga steg framåt.

Det talas om regeringens passivitet, men den beskrivningen överensstämmer över huvud taget inte med verkligheten. Jag tror att detta snarare nämns för att det passar in i den egna verklighetsuppfattningen, som alltså över huvud taget inte överensstämmer med verkligheten.

Regeringen har i år dubblat det humanitära stödet till Gaza och regionen. Vi är naturligtvis oerhört frustrerade över att se att hjälpen inte kommer in, och vi kommer att fortsätta höja vår röst tills den gör det.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 9 Svar på interpellation 2024/25:650 om regeringens agerande gällande Gaza

Anf. 22 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M):

Herr talman! Ola Möller har frågat mig vilka åtgärder jag och regeringen avser att vidta för att stoppa Israels planerade ockupation av Gaza och den uttalade ambitionen att fördriva det palestinska folket därifrån.

Det som utspelar sig framför våra ögon är den värsta humanitära situationen sedan krigets början i oktober 2023. Att inget humanitärt stöd har släppts in på mer än två månader är oacceptabelt. Sverige har i samtal med Israels regering upprepade gånger krävt att humanitärt tillträde säkerställs. Vi ser mycket allvarligt på att våra och andras uppmaningar inte hörsammas. Humanitärt bistånd måste följa de humanitära principerna och får aldrig användas som politiskt eller militärt påtryckningsmedel.

Regeringen, och EU, står fast vid att Gazas territorium inte får reduceras eller ändras. Vi betonar också att Israels militära strategi måste följa folkrätten, inklusive den internationella humanitära rätten som syftar till att i största möjliga utsträckning undvika civilbefolkningens död och lidande. Israels aviserade planer på en utökad militär offensiv i Gaza förefaller alltmer svärförenliga med folkrättens krav.

En permanent förflyttning av Gazas befolkning skulle strida mot folkrätten och är något som vi tydligt motsätter oss.

Regeringen stöder diskussioner om vilka ytterligare åtgärder EU kan vidta för att påverka den fruktansvärda situationen för den civila befolkningen i Gaza.

Terroristorganisationen Hamas ansvar för den aktuella situationen väger tungt. Regeringen fortsätter att kräva att all kvarvarande gisslan släpps – omedelbart och ovillkorligen.

Det behövs en återgång till en vapenvila och ett varaktigt slut på stridigheterna som på sikt leder fram till en förhandlad tvåstatslösning där Israel och Palestina kan leva sida vid sida i fred och säkerhet.

Anf. 23 OLA MÖLLER (S):

Herr talman! Jag får börja med att tacka utrikesministern för svaret.

Sedan vill jag välkomna henne in i verkligheten, för det verkar nästan som att ministern har vaknat ur en dröm och upptäckt att det som i mina ögon är ett folkmord pågår. Det är för övrigt numera inte bara i mina ögon – i dagarna stod Sloveniens president Nataša Pirc Musar inför Europaparlamentet och tog ordet i sin mun.

Det var inte en dag för tidigt, skulle jag säga, utan snarare alldeles för sent. Men det var givetvis oerhört modigt. Hon visade där och då det som länder som Spanien, Irland och Norge redan har visat, nämligen att enskilda länder – vare sig de är med i EU eller inte – kan göra skillnad. Man kan ta ställning, och det *måste* man också göra om man ska ha minsta rättfärdighet och anständighet kvar i denna fråga.

Här i Sverige har vi en regering som har pratat, pratat och pratat.

Från början hette det att det var proportionerligt; sedan var det självförsvar. Efter bombningar av sjukhus, skolor, tältläger, vattenförsörjning och ambulanser rynkades det lite på näsan. När ICJ uttalade sig med all önskvärd tydlighet mumlades det lite om respekt för domstolen. Några raka svar på frågor om huruvida man skulle lämna ut brottslingar fick vi inte.

När räddningsarbetare avrättades, herr talman, och lades i massgravar började det bli oroligt. När vapenvilan bröts av Israel och planen på att gisslan faktiskt skulle släppas fri skulle realiseras – den levande gisslan i den andra delen – greps man av panik, för då gick den planen i stöpet.

Sedan, när svälten användes som metod för att försvaga, fördriva och mörda det palestinska folket – då vaknade ministern upp och insåg att nästan varje beslut som regeringen hittills har fattat i denna fråga har visat sig vara fel.

Ministern säger nu att hon vill utreda, se över och titta på om man möjligtvis skulle kunna tänka sig att kanske pausa handelsavtalet med Israel. Kanske behöver man införa sanktioner mot några israeliska ministrar?

Jag tänkte att jag skulle hjälpa ministern på traven och läsa vad som står i artikel 2 i associationsavtalet, översatt till svenska: Förbindelserna mellan parterna, liksom alla bestämmelser i själva avtalet, ska bygga på respekt för de mänskliga rättigheterna och demokratiska principer, vilka vägleder deras, alltså parternas, interna och internationella politik och utgör ett väsentligt inslag i detta avtal.

Herr talman! Det går inte att tolka detta på något annat sätt i ljuset av det som händer i Gaza och på Västbanken än att Israel bryter mot avtalet. Det har varit känt länge. Det har vi sett länge. Att då pausa, bryta, säga upp eller stoppa avtalet är knappast något som behöver utredas. Det ska göras, och det borde ha gjorts för mycket länge sedan.

Min fråga är: Vad i hela världen är det ministern väntar på? Vad är det mer som ministern behöver se för att hon på riktigt ska vakna upp och inse vad hon numera faktiskt är en del av?

(Applåder)

I detta anförande instämde Johan Büser (S).

Anf. 24 ALEXANDRA VÖLKER (S):

Herr talman! Det enda barnen ser komma in i Gaza är bomber och missiler. Så uttrycker sig Unicefs talesperson. Representanter för FN anklagar samtidigt Israel för att använda hunger som vapen, vilket är ett folkrättsbrott.

Terrorrådet den 7 oktober var fruktansvärt och oacceptabelt. Gisslan måste släppas fri. Där är vi helt överens.

Herr talman! Det vi ser ske i Gaza är så fruktansvärt att ord inte längre räcker till. 2 miljoner människor är inlåsta på en yta ungefär lika stor som Surahammars kommun. Samtidigt faller bomberna, och mat, vatten och mediciner släpps inte in. Efter tio veckor släpptes i veckan ett antal lastbilar till slut in, men det är en droppe i havet jämfört med behoven.

Den här situationen bär den israeliska regeringen ansvar för. Det var de som bröt vapenvilan. Det var Israel som antog lagar för att hindra UNRWA från att verka. UNRWA är livsviktigt för att hjälpen ska komma hela vägen fram. Det är ett aktivt beslut att inte släppa in mat, mediciner och annan nödvändig hjälp och att inte släppa in alla de lastbilar som står redo på andra sidan gränsen. Det är ett aktivt beslut att gå på gång neka utländska hjälparbetare visum och att inte släppa in journalister. Det är ett aktivt beslut att nu utöka den militära offensiven och planera för tvångsförflyttningar.

Vi måste nu agera med alla medel vi har. Inga fler ska behöva dö. Handelsavtalet är vårt starkaste verktyg; det är EU:s starkaste verktyg. Det är därför vi på EU-nämndssammanträde efter EU-nämndssammanträde har krävt att den svenska regeringen ska verka för att EU ska frysa handelsavtalet. Ett år senare har regeringen nu till slut ställt sig bakom en översyn av associeringsavtalet. Det är bra, men det är för lite och för sent.

Därför är min fråga till utrikesministern: Är utrikesministern nu beredd att arbeta för att handelsavtalet fryses här och nu?
(Applåder)

I detta anförande instämde Johan Büser (S).

Anf. 25 JOHAN BÜSER (S):

Herr talman! Över 50 000 människor är döda. FN-byggnader bombas, sjukhus raderas, hjälparbetare dödas, mat och vatten blockeras och barn svälter ihjäl. Detta är inte bara ett krig; det är ett folkrättsbrott i realtid. Det är de värsta krigsbrotten som vi har sett sedan andra världskriget.

Internationella domstolen har slagit fast att ockupationen är olaglig. Internationella brottmålsdomstolen har utfärdat en arresteringsorder mot Israels premiärminister Netanyahu, och det internationella samfundet måste agera.

Vad gör då Sveriges regering? Jo, man fryser stödet till UNRWA. Man vägrar ställa sig bakom flera europeiska länders krav på att frysa EU:s handelsavtal med Israel. Man säger nej till att stoppa import från ockuperad mark, samtidigt som det har serverats vin därifrån inom Regeringskansliet.

Herr talman! UNRWA är den enda organisation som har kapacitet att nå fram i Gaza. Under vapenvilan i vintras lyckades de vaccinera 200 000 barn, förse en halv miljon människor med rent vatten och ge vård till över 350 000 Gazabor. Sida har bedömt att ingen annan aktör kan ersätta

UNRWA. Det säger FN:s generalsekreterare. Det säger EU:s utrikeschef Kaja Kallas. Det säger Röda Korset, Rädda Barnen och Läkare Utan Gränser.

Trots det fortsätter regeringen att hävda, senast i *Rapport* häromkvällen via biståndsminister Dousa, att andra kan fylla tomrummet och att UNRWA är en olämplig organisation på grund av tveksamma skolböcker och kopplingar till Hamas. Sverige är nu det enda land i EU som inte stöder UNRWA. EU:s utrikeschef har varnat för att sprida desinformation om UNRWA, likt den som Dousa nu sprider.

Detta är ett svepskäl för att gå Israels ärenden, och vi beklagar att regeringen gör detta. Vi är många i Sverige som faktiskt skäms för det här.

Herr talman! De humanitära principerna är också tydliga när det gäller biståndet. Det ska styras av behov, inte av politik. Bistånd ska bygga på opartiskhet, effektivitet och professionella bedömningar. Men det som sker nu innebär att vår svenska regering frångår de principerna. När Sidas humanitära experter med full insyn i läget i Gaza rekommenderar att stödet till UNRWA ska återupptas väljer regeringen att säga nej. När Sidas egen generaldirektör får frågan om varför svarar han: Vi styrs av regeringen.

Detta är ett tydligt exempel på politisk styrning av humanitärt bistånd, och det innebär ett direkt avstånd från de principer som Sverige under lång tid har lovat att stå upp för.

Herr talman! Jag frågar mig: Hur kan regeringen med bibehållet samvete fördöma Rysslands brott i Ukraina men inte med full kraft agera för de svältande barnen i Palestina?

Internationell rätt måste gälla överallt, inte bara där det passar. Vi är många här i kammaren och bland svenska folket som kräver att Sverige återupptar stödet till UNRWA, agerar för en omedelbar vapenvila, slår fast att blockaden måste upphöra och stöder konkreta sanktioner mot ockupationen.

Det här handlar inte om att välja sida i en konflikt. Det handlar om att välja sida för folkrätten, för människovärdet och för livet. För att vara mänskliga är att se sig själv i sin nästa.

(Applåder)

Anf. 26 DANIEL VENCU VELASQUEZ CASTRO (S):

Herr talman! Det råder ett fruktansvärt mörker i världen när så många barn dör och många makthavare och politiker bara rycker på axlarna.

För oss socialdemokrater har det alltid varit självklart att stå upp för en regelbaserad världsordning där ingen dödas, förvägras sina mänskliga rättigheter eller tvingas leva under ockupation.

I decennier har dessa grundläggande rättigheter förvägrats det palestinska folket. Israels olagliga ockupation har pågått i årtionden, Gaza har förvandlats till ett utomhusfängelse styrt av islamistiska terrorister och palestinska barn har satts i fängelse eller mördats.

Ingen kan säga ”vi visste inte”. Världen kan inte titta bort, för detta pågår mitt framför ögonen på oss. Men för regeringen framstår det som att man tar del av nya uppgifter trots att detta brott mot mänskligheten har begåtts i årtal.

Herr talman! För ett år sedan hade vi en debatt i kammaren då jag och flera av mina partikamrater vädjade till den svenska regeringen och dåvarande utrikesminister Tobias Billström att fördöma Israels krigföring och

driva på för att frysa associationsavtalet mellan EU och Israel. Vi krävde också att EU skulle rikta skarpa sanktioner mot bosättare och israeliska ministrar.

I decennier har vi vädjat till omvärlden att ta tydlig ställning mot Israels illegala ockupation och brott mot folkrätten, men förgäves. Detta har fortsatt, och omvärldens tystnad likaså.

Krigets mångåriga historia talar sitt tydliga språk. Palestinierna är de som mest har fått sätta livet till. De har levt under ockupation, och den palestinska myndigheten på Västbanken har inte fått fullvärdiga möjligheter att fungera som stat. Israel bär en stor skuld till allt detta. Men även israeliska medborgare har fått sätta livet till när Hamas har genomfört fruktansvärda terrorattacker på civila. Det är extremer som slåss mot varandra och som håller människor som längtar efter fred gisslan.

I Gaza bryter Israel nästan dagligen mot folkrätten. Sjukhus bombas, och humanitär nödhjälp hindras från att komma in. Dessa företeelser är inte nya, utan de har skett mitt framför ögonen på den svenska regeringen sedan detta fruktansvärda krig bröt ut. Regeringen har svikit sitt löfte att värna folkrätten och den internationella humanitära rätten, vilket skadar Sverige.

Herr talman! Folkrätten är vår första försvarslinje. När den kränks är det ett hot mot alla stater, men framför allt mot små stater som Sverige. När den kränks och vi inte markerar tydligt accepterar vi en värld där utrikespolitiken förvandlas till en anarkistisk arena.

Det går inte att bortse från den likgiltighet regeringen uppvisar när det handlar om palestinska liv. Det blir särskilt tydligt när Sverige som enda EU-land hindrar biståndet till den största hjälporganisationen i Gaza. I en tidningsartikel säger utrikesministern att kraven på henne tycks handla om vilka ord hon väljer att använda. Men det handlar inte bara om ord utan om hur utrikesministern väljer att agera.

Vi kräver att regeringen kallar upp den israeliska ambassadören och framför sina fördömanden och att man måste rikta skarpa sanktioner mot israeliska ministrar. Man måste också förhindra fördrivningen av palestinier, driva på frågan om att frysa EU:s handelsavtal med Israel och återuppta stödet till UNRWA.

Regeringen har ett ansvar att stå upp för folkrätt i ord och handling. Ockupationen måste få ett slut. Även palestinier förtjänar fred, rättvisa och trygghet.

(Applåder)

I detta anförande instämde Johan Büser (S).

Anf. 27 ARBER GASHI (S):

Herr talman! Sedan den 7 oktober 2023 har världen bevittnat en humanitär katastrof i Gaza med upprepade brott mot folkrätten och mänskligheten. Över 50 000 människor har mördats, men jag tänker inte stå här och rabbla upp den statistik vi alla så väl känner till. Men FN varnade i veckan för att minst 14 000 spädbarn riskerar att dö inom de närmaste dagarna om inte hjälp når fram omedelbart. Alla som någonsin har hållit ett spädbarn i sin famn vet hur oskyldiga barn är och inser snabbt att ett spädbarn som dör är ett för mycket.

Barn dricker saltvatten i brist på annat. Vad ska de göra när det inte finns något alternativ? Nästan 30 barn har dött de senaste dagarna på grund av svält, och den svåra hungersnöden i Gaza är en direkt följd av Israels omfattande begränsningar av humanitärt bistånd.

I detta kritiska läge har Sveriges regering, ledd av Moderaterna, som enda regering i EU valt att dra tillbaka stödet till UNRWA, alltså den FN-organisation som är mest kapabel att leverera humanitär hjälp i Gaza, enligt alla bedömningar och enligt alla andra regeringar i EU.

Herr talman! Det är Moderaterna och övriga regeringspartier som bär ansvaret för hur Sverige agerar i utrikes- och biståndspolitik.

Hur ser då regeringspartiernas track record ut i fråga om Gaza?

I Europaparlamentet har Moderaterna många gånger visat var de står i frågan om Gaza. De har röstat mot att Israels svar på Hamas ska följa internationell rätt, mot att fördöma blockaden av mat, vatten och el till Gaza och mot att frysa handelsavtalet med Israel som en reaktion på övergreppen.

I höstas röstade Sverige, till skillnad från bland andra Frankrike, Spanien, Finland och Norge, inte för FN:s resolution om att stoppa vapenexport till Israel och handel med varor från ockuperade områden.

När uppgifter kom om att israeliska styrkor avrättat 15 sjukvårdare och räddningsarbetare, vars kroppar senare hittades i en massgrav fortfarande klädda i sina arbetsuniformer, valde utrikesminister Malmer Stenergård att besöka Israel. Besöket välkomnades varmt av Israels utrikesminister som efter besöket skrev på X att dialogen och relationen mellan Israel och Sverige blir bättre och bättre. Han berömde också Sverige och utrikesministern för det viktiga beslutet att stoppa bidraget till UNRWA.

Det är ett direkt pinsamt cv regeringspartierna med Moderaterna i spetsen har att visa upp när det gäller Gaza.

Men nu börjar även regeringen vakna – efter 500 dagar av upprepade krigsbrott. Regeringen fördömer nu Netanyahus senaste uttalande. Man fördömer inte kriget, inte blockaden och inte avrättningarna. Man fördömer bara de specifika orden att Israel avser att ta över hela Gaza.

Det är ett välkommet fördömande, men trovärdigheten är som bortblåst. Det är som att regeringen letar efter det minst kontroversiella sättet att säga ifrån utan att egentligen ta ställning mot vad som faktiskt sker. Det är ett selektivt och svagt fördömande. Det är så klent att det ekar tomt.

När utrikesministern till slut nämner sanktioner, vilket Socialdemokraterna och många svenskar har ropat efter, gäller de inte staten Israel, inte ockupationen och inte bombningarna. De gäller bara några av de allra mest extrema ministrarna i den israeliska regeringen.

Detta är inte mod. Det är inte en utrikespolitik med ryggrad. Det är feghet i en tid som kräver klarspråk. Vi önskar mer av den svenska regeringen.

(Applåder)

I detta anförande instämde Johan Büser (S).

Anf. 28 MAGDALENA THURESSON (M):

Herr talman! Det är svårt att hitta tillräckligt starka ord för att beskriva den humanitära situationen för civilbefolkningen i Gaza, men om jag måste försöka säger jag fullständigt katastrofal.

Omvärlden måste sätta hårt tryck på Israel, och jag återkommer till det. Men omvärlden måste också sätta hårt tryck på Hamas. Det var Hamas som startade kriget, och ansvaret för rådande situation vilar tungt på Hamas. Kriget kan ju avslutas omedelbart om Hamas lägger ned vapnen och friger gisslan.

Herr talman! Det finns en underton av att regeringen skulle vara likgiltig inför den katastrof vi ser. Det är en retorik jag tar kraftigt avstånd från. Regeringen har återkommande uttryckt sin djupa oro och bestörtning över det enorma lidande civilbefolkningen i Gaza utstår och konsekvent understrukt att Israels försvar måste ske inom ramen för internationell rätt. Folkkrätten gäller alltid och överallt, utan undantag.

Vi har ett ansvar att agera för att förhindra den humanitära katastrof vi nu ser. Den akuta bristen på mat, vatten, mediciner och skydd är fullkomligt förödande och kräver omedelbara åtgärder för att hindra mer död och nöd.

Vi kan nu se att Israel till viss del har tagit intryck av omvärldens tryck och börjat släppa in viss nödhjälp, men långt ifrån tillräckligt. Sverige och omvärlden behöver öka trycket på Israel för att säkra obehindrat humanitärt tillträde.

Herr talman! Låt mig säga några ord om den bild som målas upp av att UNRWA är den enda organisation som kan förmedla humanitärt bistånd i Gaza. Jag lyssnade i går på *Studio Ett*, som gästades av Carl Skau, biträdande chef för FN:s livsmedelsprogram. Han berättade om World Food Programmes imponerande verksamhet i Gaza och var väldigt tydlig: Att de har kapaciteten för att leverera råder det ingen tvekan om.

Han sa också att World Food Programme har tusentals ton mat på gränsen och att de kan skala upp sin verksamhet om de erbjuds möjligheterna till det. Han vädjade självfallet också om omvärldens fortsatta tryck på Israel att släppa in nödhjälp och konstaterade att det behövs många fler lastbilar och tillträde till hela Gaza.

Sverige är ett av de länder som ger mest humanitärt stöd till Gaza, genom bland annat World Food Programme. Jag förutsätter att det kommer att råda total enighet om att Sverige fortsatt ska vara en stor givare av humanitärt stöd. Främsta fokus just nu måste vara att säkerställa att det humanitära stödet kommer civilbefolkningen till del.

Herr talman! Samtidigt som vi gör allt för att få in nödhjälp till civilbefolkningen i Gaza och arbetar i alla diplomatiska kontakter och multilaterala organisationer för att få slut på kriget behöver det också påminnas om att människor fortfarande hålls som gisslan. Gisslan måste ovillkorligen frigges. Jag hörde *en* socialdemokrat nämna detta i sitt inlägg. Vi behöver alla upprepa detta krav.

För att förhindra en humanitär katastrof behöver omvärldens tryck på Israel och Hamas öka.

Anf. 29 LOUISE THUNSTRÖM (S):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka Ola Möller för att han har lyft upp denna oerhört viktiga interpellation här i dag och för det engagemang han även tidigare har visat för människorna i Gaza. Likaså hedrar jag det arbete som mina övriga partikollegor vecka efter vecka gör här i kammaren, i utrikesutskottet och i EU-nämnden för att förmå regeringen att agera.

Jag har valt att delta i den här debatten för alla hundratusentals svenskar som lider med befolkningen i Gaza och som förtvivlat ser vad som händer. Jag är här för den vanmakt, ilska och sorg som de känner och som jag delar.

”Oaktat kriget var jag så glad när hon föddes. Hon var ett litet mirakel. Men jag kunde inte ge henne mat. Jag kunde inte skydda henne.” Dessa ord kommer från Aya, mamma till lilla Jinan som dog av undernäring, bara fyra månader gammal.

Som mamma, som kvinna och som medmänniska – hjärtat brister. Situationen i Gaza är bortom allt, precis allt. Det är en fullständig moralisk och humanitär kollaps, ett sammanbrott av det internationella ramverk vi gemensamt har byggt upp under decennier vad gäller mänskliga rättigheter, respekten för människovärdet, krigets lagar och internationell rätt.

Gaza är ett dödsläger. Bombanfallen pågår dygnet runt. Ingen annanstans har så många bomber fällts under 2000-talet, och Israel har nu inlett en markoffensiv med syftet att ta över hela Gazaremsan. Israels regering talar öppet om folkfördrivning och etnisk rensning. Detta strider mot alla FN-resolutioner som har antagits.

Föräldrar hör sina barn gråta under rasmassor utan att kunna göra något. Hittills har det bekräftats att över 18 000 barn mist livet, och de som överlevt bombningar men skadats svårt har fått opereras och amputeras utan bedövning. Hur är det ens möjligt?

Under två månaders tid har lastbilar fyllda med mat och mediciner nekats inträde till Gaza. Det råder nu en akut hungersnöd. Familjer svälter medan maten sitter fast vid gränsen. Först nyligen tilläts, efter internationellt tryck, ett begränsat antal lastbilar passera, men detta tolkas av många som en skenmanöver, inte som ett verkligt humanitärt åtagande.

Johan von Schreeb, professor i global katastrofmedicin, uttrycker det som att Israel har tagit stryppgrepp på 2 miljoner människor som redan inte kan andas.

Sveriges röst har varit alltför svag. Utrikesministerns ord – vi är Israels vänner, men vi ser mycket allvarligt på detta – är inget annat än ett politiskt riskfritt uttalande som varken berör eller påverkar.

Jag är besviken över att Sveriges regering inte har agerat och inte har talat högre och tydligare för att få stopp på detta vansinne. Det måste till en omedelbar vapenvila. Mat, mediciner och förnödenheter måste in. Sverige är nu det enda landet i EU som inte ger stöd till UNRWA, som är den organisation som kan arbeta bäst på plats.

Min fråga och vädjan till utrikesministern är om hon och Sveriges regering från och med nu är beredda att göra allt de kan och allt som krävs för folkrätten, för medmänskligheten, för moralen och för barnen och om regeringen är villig att återuppta stödet till UNRWA och även driva på för en frysning av handelsavtalet.

(Applåder)

I detta anförande instämde Johan Büser (S).

Anf. 30 JAMAL EL-HAJ (-):

Herr talman! Jag har skrivit en novell för just denna debatt och för dem som inte förstår eller fortfarande tvivlar. Novellen heter *Jätten och gården*:

Långt bortom tid och rum, där landskapen låg i evig grönska, vandrade en jätte utan hem. Han var trött, sliten av världens hårdhet, och bar sina sorger som stenar i bröstet. En dag kom han till en plats så vacker att tiden själv tycktes stanna – en gård där träden dignade av oliver och fikon. Där bodde en man, kallad Bonde, tillsammans med sin familj.

Jätten stannade vid grindstolpen och sa: "Vilket hem du har. Träden sjunger, och jorden andas fred. Det är som om paradiset självt bor här." Bonde log, rörd av de vackra orden, och bjöd honom in. De vandrade genom de blommande lundarna. Jätten smakade frukterna, och för första gången på länge log han med hela kroppen.

När kvällen kom berättade jätten att han var hemlös. Hans eget folk hade fördrivit honom och kallat honom en börda. Bonde sa: "Du får vila i vår stuga där borta. Den står tom. Den är din för natten, och längre om det behövs."

Jätten tackade djupt. Men med tiden kom hans familj och sedan hans släkt. Stugan räckte inte till, och snart tog de plats även i Bondes hus. Bonde försökte säga ifrån: "Det här är mitt hem, mitt livsverk." Men jätten såg honom i ögonen och sa: "Mina förfäder levde här för tusentals år sedan. Vi tar bara tillbaka det som är vårt."

Grannarna började lägga sig i. Jätten, som kunde tala deras språk och kände deras seder, övertygade dem om sin rätt. Bonde, som aldrig lämnat gården, fick inget gehör. Bråken började. Barnen slogs. Jätten högg ned träd. Bonde vägrade dela med sig av vattnet. Då grannarna tröttnade beslutade de att dela gården i två delar.

Bonde protesterade: "Det här är inte rättvist. Det var jag som en gång bjöd in honom." Men ingen lyssnade längre. En natt gick jätten till anfall. Med sin släkt intog han huset, mördade, förstörde och drev bort Bondes familj. De som överlevde tvingades bo kvar i stugan. Självt tog jätten huset, marken och makten.

Åren gick. Bonde och hans släkt ropade på rättvisa. De berättade vad som skett, men deras röster drucknade i misstänksamhet, rädsla och likgiltighet.

Till slut kunde en av Bondes söner inte längre bära bördan. Han hade sett allt – hur träden brann, hur människor dog, hur ingen brydde sig. En natt gick han till motangrepp och dödade några av jättens släktingar. Byarna fördömde då Bondes son. Till och med Bonde själv fördömde sonens agerande. Men de glömde vad jätten hade gjort i decennier.

Hämnden kom, brutal och skoningslös. Jätten lät mörda pojken, hans vänner och många oskyldiga. Han brände ned stugan och rev allt som återstod av Bondes värld. "Nu vet ni vad som händer när man trotsar oss", sa jätten.

Många ropade: "Det räcker!" Men andra sa: "Fortsätt!" Några mindes vad som skett. Andra såg bara det senaste blodet. Många vände sig bort som om inget hade hänt.

Anf. 31 ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr talman! Jag tackar utrikesministern för den djupt allvarliga debatten här i dag.

Jag kom inskyndande i kammaren, lite med andan i halsen, och satte upp mig på talarlistan. Jag kom direkt från min tandläkare, som jag besökte under lunchen. Jag berättade för henne att jag därefter skulle delta i en

debatt med utrikesministern om Gaza. Färgen steg omedelbart på hennes kinder. Hon sa: Annika, använd din röst! Säg som det är! Det som pågår är inte klokt.

Jag tror att hon uttryckte det som väldigt många svenska medborgare i vårt land känner i dag. Det är slående och fullständigt oacceptabelt i ett läge där en av vår tids största humanitära katastrofer utspelar sig framför våra ögon i Gaza. 70 procent av de dödade är kvinnor och barn. Fler än 77 000 har skadats. Över 1,7 miljoner, nästan 2 miljoner, människor är på flykt inom Gazaremsan. Sjukhus bombas, ambulanser attackeras och hela kvarter förvandlas till ruiner.

FN:s generalsekreterare kallar Gaza ett killing field och har varnat för att civila är fångade i en ändlös dödsspiral. Som en partikollega till mig sa här är det 500 dagar av upprepade krigsbrott – framför våra ögon.

Vad har Sveriges regering och Sveriges utrikesminister intagit för position under den här tiden? Det är en position som kommer att vara en skamfläck i svensk utrikespolitisk historia, där man konsekvent från början har ställt sig vid sidan av de internationella initiativ som tagits i FN eller i EU-parlamentet för att få stopp på mordandet.

Moderaternas track record i EU-parlamentet kan var och en ta del av. Det är konsekvent emot alla initiativ för att få slut på det fasansfulla som utspelas framför våra ögon.

Sverige har haft en tradition av att ha en stark utrikespolitisk röst för rättvisa, för det som är rätt, för folkrätt och för mänskliga rättigheter. När historien skrivs om det som förmodligen kommer att sluta i etnisk rensning och folkfördrivning i Gaza kommer vi alla att skämmas.

Mitt i det här har man inte ens förmågan att se till att det bistånd vi ändå kan bidra med går till den organisation – ett FN-organ – som EU:s egen utrikespolitiske chef har sagt är väsentlig. Inte ens då har Sveriges regering förmågan att säga: Självklart ska vi stötta UNRWA! I stället har man, som enda EU-land, ställt sig vid sidan av.

Jag har mer att säga men stannar här.
(Applåder)

I detta anförande instämde Johan Büser och Daniel Vencu Velasquez Castro (båda S).

Anf. 32 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M):

Herr talman! Det är mycket känslor i den här debatten, och det förstår jag verkligen.

Mitt fulla fokus ligger på att verkligen göra skillnad, inte på att utmåla min politiska motståndare som någonting ont eller måla upp en konflikt som faktiskt inte finns och till varje pris utnyttja det lidande som finns i Gaza för att plocka hem billiga inrikespolitiska poänger. Det tänker jag aldrig göra.

Det civila lidandet i Gaza är helt förödande. FN:s olika organ vittnar om att matlagren i Gaza är uttömda och att det råder brist på mediciner och vatten. Vi har varit väldigt tydliga från regeringens sida med att vi inte kan acceptera detta.

Vi är ett av de länder i världen som ger allra mest stöd till Gaza, och vi har nu dubblat det stöd som tidigare gavs till UNRWA. Då kan man antingen, som vissa gör här, binda fast sina argument vid att stödet inte går

till en viss organisation som man själv vill att det ska gå till, eller också kan man fokusera på det faktum att vi nu har dubblat stödet och att pengarna går till flera olika hjälporganisationer – varav många också är FN-organ som bevisligen också kan verka i Gaza.

Och det är viktigt, Johan Büser med flera, att inte sprida desinformation. Det är fler EU-länder som inte ger stöd till UNRWA: Bulgarien, Tjeckien, Kroatien, Ungern och Slovakien. Nederländerna har beslutat att också fasa ut stödet.

Sverige har upprepade gånger i våra samtal med Israels regering krävt att humanitärt tillträde säkerställs. Inom EU har vi också drivit på Israels regering om att släppa in humanitärt bistånd. Vi är många länder som höjer våra röster för att Israels regering också ska göra mer.

Vi välkomnar att EU-kommissionen kommer att göra en översyn av Israels efterlevnad av artikel 2 i associationsavtalet med sikte på huruvida de lever upp till de mänskliga rättigheterna. Svaret på Alexandra Völkers fråga är därmed att vi naturligtvis avvaktar den analysen och förväntar oss ett antal handlingsmöjligheter från kommissionen som vi då kan ta ställning till. Men jag vill redan nu flagga för att det var ett stort antal länder som inte ställde sig bakom den här analysen och att det kan bli svårt att gå vidare. Oaktat detta måste vi göra mer här och nu. Vi har inte tid att vänta på resultatet.

Samtidigt fortsätter vi att kräva att Hamas omedelbart friger gisslan. Hamas kan inte ha en plats i ett framtida styre av Gaza. Vi vill se ett enat Gaza och Västbanken under ledning av en reformerad palestinsk myndighet. Jag träffade ledande företrädare för denna under mitt besök i Palestina, vilket man refererade till här tidigare.

Israel har rätt att försvara sig, men den rätten måste utövas i enlighet med folkrätten inklusive den internationella humanitära rätten.

Både Internationella brottmålsdomstolen och Internationella domstolen har pågående utredningar som rör den aktuella situationen i Gaza. Regeringen stöder domstolarna och deras oberoende.

Jag konstaterar att också Magdalena Andersson på en fråga den 20 maj huruvida det är folkmord så att det är en fråga som behöver avgöras i internationell domstol. Den uppfattningen delar jag.

Det behövs en vapenvila. Det behövs ett slut på stridigheterna, och gisslan måste släppas.

Anf. 33 OLA MÖLLER (S):

Herr talman! Dödsläger – så beskriver Johan von Schreeb läget i Gaza. Med sin enorma erfarenhet och kunskap om katastrofer och krig är uttalandet faktiskt svårt att ta in: dödsläger. Att ens ta ordet i sin mun borde göra varje kännande människa djupt berörd. Det borde mana till omedelbar handling: dödsläger.

Att vi ens har kommit till den här punkten är en skam – inte bara för den svenska regeringen, utan för hela världen. Givetvis spelar det indragna stödet till UNRWA en central roll i detta.

Utrikesministern påpekar att det finns andra länder. Just när det gäller utrikespolitiken kan jag väl tycka att man med tanke på de EU-ländernas track record – Ungerns, till exempel – kanske inte ska känna sig stolt över den positionen.

Det är ett obestridligt faktum att Sverige tillsammans med USA aktivt understöder förgörandet av det palestinska folket genom att dra in pengarna till den organisation som i 75 år har upprätthållit deras liv. Det finns ingen annan organisation som kan ersätta UNRWA – oavsett hur många gånger regeringens företrädare påstår detta.

Jag talade så sent som i förmiddags med UNRWA:s Gazachef Sam Rose. Fler borde göra det – bland annat ledamoten Magdalena Thuresson – för att förstå vad UNRWA är och gör. Det går inte att jämföra med World Food Programme. De hämtar inga sopor. De driver inga hälsovårdscentraller. De har inte ett ekosystem av sjukvård i Gaza – eller på Västbanken, i Libanon, Syrien eller Jordanien för den delen.

När man drar in pengarna till UNRWA deltar man aktivt i att förhindra det palestinska folkets fortlevnad. *Det* är ansvaret, när man stryper de pengarna.

Detta gäller rent ekonomiskt såklart, för det innebär att hela existensen hotas. Det innebär bland annat att de pengar som människorna köper bröd för i Gaza just nu försvinner, för lönerna kommer – som det ser ut just nu – att sluta betalas i juli. Det innebär att de 15 000 UNRWA-anställda som i sin tur understöder ungefär 150 000 – tio på en, ungefär – kommer att få slut på pengar. Detta sker i ett redan skenande ekonomiskt läge.

Det finns ju en moralisk dimension i detta också, förutom den rent ekonomiska. Vi ser det alla när det gäller Hamas. Vi har fördömt Hamas, och vi ska fortsätta fördöma Hamas. Vi har haft sanktioner mot Hamas, och det ska vi fortsätta med. Vi kommer att fortsätta att kräva att alla gisslan ska släppas.

Det fanns en plan för detta i den vapenvila som Israel bröt – för det handlar inte om gisslan för den israeliska regeringen. Det har de tydligt sagt. De har redan för länge sedan stipulerat att svält är det vapen de hade velat använda redan i augusti 2024. Men världen lät dem inte. Joe Biden tillät det inte. Nu är det Trump som styr. Då är det okej.

Nu säger till och med den israeliska oppositionen att det räcker nu, för annars kommer Israel att bli en pariastämplad stat. Är man vän av Israel vill man givetvis inte att de ska bli det, och då ser man ju inte till att hjälpa dem i förgörandet av det palestinska folket.

ICJ har varit tydlig: Vi ska göra allt som står i vår makt för att stoppa det som kan vara ett folkmord. Då drar den svenska regeringen in pengarna till dem som hjälper de palestinska barnen att överleva. Det är en skam.

Jag frågar ministern: Inser hon vilken roll historien kommer att tillmäta henne i detta?

(Applåder)

Anf. 34 ALEXANDRA VÖLKER (S):

Herr talman! För att nå alla i nöd är UNRWA:s stöd kritiskt. Så uttrycker sig World Food Programme, och så uttrycker sig majoriteten av – eller i stort sett alla – de organisationer som verkar i Gaza. Det gäller Rädda Barnen och Unicef – listan är lång på organisationer som också uttrycker vilken otroligt viktig roll UNRWA spelar, för det är de som har infrastrukturen.

Det är ingen som ifrågasätter att World Food Programme, Rädda Barnen, Unicef eller andra organisationer bedriver ett otroligt viktigt arbete och kan göra otroligt stor skillnad. Men de behöver den infrastruktur som

bara UNRWA kan stå för, och den går inte att bygga upp i ett sönderbombat Gaza.

Herr talman! Vi ser hela tiden hur situationen på plats i Gaza förvärras. Vi ser hur den israeliska regeringen tar nya steg efter att i tio veckor ha blockerat mat, mediciner och vatten. Under dessa tio veckor har man samtidigt attackerat sjukhus till den grad att det inte längre finns ett enda fullt fungerande sjukhus i Gaza. Samtidigt fortsätter bomberna att falla. Liv går förlorade, och människor skadas – utan möjlighet till fungerande sjukvård.

Efter dessa tio veckor meddelar Israels premiärminister Netanyahu att Israel ska ta kontroll över hela Gaza och att man tänker använda sig av tvångsflyttningar. Detta strider fullständigt mot folkrätten. Trots att tusentals lastbilar står redo vid gränsen med 116 000 ton mat och näring redo släpper man inte in mer än några få.

Nu står tusentals barn i Gaza på gränsen till svält. Det finns inte tid för en lång översyn, utan vi måste agera nu, med de verktyg vi har. Sverige måste driva på för att frysa handelsavtalet nu.

(Applåder)

Anf. 35 JOHAN BÜSER (S):

Herr talman! Den här debatten har verkligen visat att trycket i Sverige nu ökar och att regeringen inte längre kan vara passiv. Vi socialdemokrater har här i kammaren länge talat om både fördömande av Hamas och det fördömande som rättmätigt och väldigt kraftfullt borde gå mot det Israel nu gör.

När det gäller frågan om UNRWA och biståndet säger de humanitära principerna att bistånd ska styras av behov – inte av politik. Regeringen valde trots det att säga nej när Sidas humanitära experter ville återuppta det svenska stödet till UNRWA. Myndighetens generaldirektör slog fast: Vi styrs av regeringen. Det är ett allvarligt avsteg från svenska biståndsprinciper.

Biståndsministern själv säger att beslutet motiveras med att andra aktörer kan ersätta UNRWA och att organisationen är problematisk. Men det stämmer inte. Sida säger själv att ingen annan kan fylla tomrummet.

Jag frågar utrikesministern: Delar utrikesministern biståndsministrarnas bild, eller litar hon mer på EU:s utrikeschef Kaja Kallas, som uttryckligen varnar för den desinformation om UNRWA som Sveriges regering bidrar till att sprida?

Sverige är det enda land som har fattat beslut om att permanent avsluta stödet till UNRWA. Det är ett beslut som utrikesministern är ansvarig för. Regeringen säger nej till att frysa handelsavtalet. Regeringen säger nej till att stoppa import från ockuperad mark, och regeringen säger nej till att sätta kraft bakom orden av fördömande mot det som nu pågår mitt framför våra ögon.

Apropå att plocka inrikespolitiska poänger vill jag slutligen säga att människor med bakgrund i Palestina dagligen tackar oss socialdemokrater för att vi står upp för den internationella rätten. Det räcker att gå ut på sociala medier för att se medborgare, kändisar, artister och folkrättsexperten som säger: Nu är det dags att höja den svenska rösten.

(Applåder)

Prot. 2024/25:122

23 maj

Svar på
interpellationer

Anf. 36 DANIEL VENCU VELASQUEZ CASTRO (S):

Herr talman! Jag vill kommentera det här med att plocka politiska poäng. Vi pratar alltså om 55 000 döda palestinier. Det är anmärkningsvärt att ministern anklagar ledamöter i den här kammaren – som kanske är politikens centrum i Sverige – att plocka politiska poäng. Det är detta vi är valda till att göra: att driva politik och utkräva ansvar av den här regeringen.

Jag undrar hur historien kommer att beskriva Moderaternas tid vid Utrikesdepartementet åren 2022–2026. Utrikesministern vill inte kännas vid att man har varit passiv. Jag tänkte då göra en liten historieskrivning: År 2023 pausade man utvecklingsbiståndet till just Palestina. I december 2023 uttalade Tobias Billström att en vapenvila inte vore rättvis mot Israel. I FN har man vid flera tillfällen röstat nej till, eller avstått från att rösta om, att avsluta ockupationen av Palestina och ge den palestinska myndigheten fullvärdiga rättigheter i FN.

Det här har varit konsekvent. Man har gjort allt för att stötta Israel och försvåra för den palestinska myndigheten på Västbanken. Det är den enda parten i konflikten som erkänner en tvåstatslösning, som fördömer Hamas och kräver att Hamas lägger ned sina vapen. Det gör inte den israeliska regeringen, och de erkänner inte en tvåstatslösning.

Herr talman! Jag undrar hur det är med historieskrivningen. Våra krav är glasklara, nämligen att kalla upp den israeliska ambassadören, införa skarpa sanktioner mot ministrar, återuppta stödet till UNRWA och kräva att Israels illegala ockupation ska upphöra *nu*.

(Applåder)

Anf. 37 ARBER GASHI (S):

Herr talman! Sveriges regering kan inte påstå att man gör allt man kan för att nå fram med bistånd samtidigt som Sverige som det enda landet i EU har fattat beslut om att stoppa allt stöd till UNRWA. Det är direkt motsägelsefullt.

Vi borde stå upp för folkrätten i Sverige. Vi borde investera i ett långsiktigt utvecklingsbistånd i utbildning, i hälsovård och i kvinnors rättigheter. Vi borde vara en aktiv, tydlig och stark röst för att stoppa detta krig. Vi borde samarbeta med FN-organen på plats. Vi borde visa solidaritet.

Den här regeringen väljer att inte göra det. Man drar tillbaka stödet till UNRWA i ett läge där barn svälter, och sjukhusen och sjukvården kollapsar. Gång på gång röstar Moderaterna nej i Europaparlamentet när det ställs krav på Israel att följa internationell rätt. Man har avstått från att fördöma ockupationen i FN:s generalförsamling.

Fru talman! Det handlar inte bara om bistånd eller resolutioner, utan det handlar om vilken sida man väljer att ställa sig på när mänskliga rättigheter hotas. Hittills har den här regeringen valt fel sida. Vägen framåt borde vara solklar. Regeringen måste agera för att stoppa svälten, återupprätta stödet till UNRWA, bidra till att suspendera Israels handelsavtal med EU, införa sanktioner mot hela Netanyahus regering, inte bara enskilda ministrar, och verka för ett omfattande vapenembargo mot Israel. Det är inte, fru talman, en dag för sent.

(Applåder)

Anf. 38 MAGDALENA THURESSON (M):

Fru talman! Jag vill igen understryka att jag tar kraftigt avstånd från den retorik som har en underton av eller till och med uttrycker rakt ut att regeringen eller företrädare i Sveriges riksdag på något sätt skulle vara likgiltiga inför den katastrof vi ser.

Konflikten får inte användas för att piska fram stridigheter mellan grupper i Sverige. Vi vill inte se hot, hat och våld i Sverige grundas på kriget mellan Hamas och Israel.

Jag har bara två minuter till förfogande, men låt oss lyfta blicken framåt. Det som nu sker är inte bara en katastrof här och nu, utan det tar oss längre från en förhandlad tvåstatslösning där israeler och palestinier kan leva fredligt sida vid sida.

För alla som har besökt Israel och Palestina är det slående hur fundamentalt olika världsbild människor på olika sidor av konflikten har. Den klyftan växer sig nu än större. De sår och det hat som nu skapas i hela generationer kommer att ta lång tid att läka, och det är vi många som oroas över.

Jag vill igen understryka att den humanitära situationen i Gaza är bortom fruktansvärd. Alla insatser måste till för att få obehindrat humanitärt tillträde. Gisslan måste frigges. Kriget måste få ett slut. Rättsliga instanser behöver utreda brott.

Anf. 39 LOUISE THUNSTRÖM (S):

Fru talman! Jag står inte här och plockar politiska poänger. Jag tar mitt ansvar som förtroendevald och den möjlighet och skyldighet jag har att göra min röst hörd i kammaren. Likgiltig eller ej är inga ord som jag har hört att någon av Socialdemokraterna har använt. Men faktum kvarstår att regeringens röst inte har varit tillräckligt hög.

Fru talman! Så många gånger som vi har sagt: Aldrig igen. Men det händer precis nu inför hela världens ögon. Vi kommer aldrig att kunna säga att vi ingenting visste. Hur länge ska Israels högerextrema regering tillåtas fortsätta bryta mot internationell rätt utan konsekvenser? Hjälpfen måste fram. Sanktioner måste införas. Bosätтарvåldet på Västbanken måste upphöra. Ockupationen måste få ett slut.

För att det inte ska råda några som helst tvivel: Den israeliska gisslan måste naturligtvis omedelbart och ovillkorligen släppas av Hamas.

Fru talman! Det vi bevittnar i Gaza är mer än en humanitär kris. Det blir så med högerextrema regeringar. Historien kommer att döma oss hårt, men det finns en rätt sida om historien att ställa sig på. Jag vädjar till Sveriges regering att välja den sidan.

(Applåder)

Anf. 40 JAMAL EL-HAJ (-):

Fru talman! Det är vår mänskliga plikt att söka sanningen, att stå emot populismens lockelser och inte låta propagandans gift förvränga våra tankar. Det är viktigt att söka sanningen.

Det är orättvist att anklaga många av oss för att plocka politiska poänger. Jag har personligen förlorat släkt och vänner, och jag vaknar om nätterna av mardrömmar. Jag ser alla barn, och jag ser Tim och Ahmed och alla som dött i kriget.

Jag väddar till utrikesministern att inte låta Sverigedemokraterna styra regeringen mot farliga vatten. Jag älskar verkligen Sverige, och jag har alltid varit stolt över vår utrikespolitik oavsett vilken regering som har suttit vid makten. Jag vill inte se mitt land Sverige hamna i samma liga som Trump i USA och Orbán i Ungern. Min väddan är därför enkel: Ompröva din ståndpunkt, inte bara för barnen i Gaza utan också för Sveriges anseende i framtiden.

Anf. 41 ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Jag blev faktiskt häpen när utrikesministern i riksdagens talarstol, under en debatt som handlar om den fråga vi diskuterar, försöker måla ut det som att vi tydligt ställt oss på de mördades sida under dessa 500 dagar av krig för att plocka billiga inrikespolitiska poänger. Då tror jag inte att Maria Malmer Stenergard över huvud taget har förstått sin roll.

Du är Sveriges utrikespolitiska röst i världen. Den svenska regeringen styr Sverige och är Sveriges röst i världen. Vad du säger spelar roll! Vad Maria Malmer Stenergard säger spelar roll! Jag ska uttrycka mig korrekt.

Så här är det, Maria Malmer Stenergard. Det går att gå tillbaka och se vad utrikesministern har sagt. Det går att se vad Sveriges regering har gjort under de här 500 dagarna. Det är dokumenterat. Jag kan garantera utrikesministern att det bara är en googling bort. Det är det som är skrämmande. Och det är det som jag menar när jag säger att jag skäms över hur Sverige och Sveriges regering har hanterat denna konflikt så här långt.

Men det finns en möjlighet att göra bättre.

(Applåder)

(ANDRE VICE TALMANNEN: Precis som ledamoten själv uppmärksammade ska utrikesministern tilltalas med namn eller med titel.)

Anf. 42 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M):

Fru talman! Regeringen har mycket tydligt visat vårt starka engagemang för fortsatt humanitärt stöd till Gazas hårt drabbade civilbefolkning. I december beslutade regeringen att kraftigt stärka vår beredskap för ytterligare humanitärt stöd genom att avsätta 800 miljoner kronor till den humanitära krisen i Gaza och regionen, alltså en fördubbling jämfört med året innan. Fokus ligger på bland annat hälso- och sjukvård, SRHR, livsmedelsdistribution, skydd och nödbostäder. Sveriges samlade humanitära stöd till Gaza sedan oktober 2023 uppgår till över 930 miljoner kronor, alltså närmare 1 miljard.

Sverige stöder och bidrar också med personal till Eubam Rafah, som står redo att återuppta sitt arbete så fort det bara är möjligt. Insatsen är en viktig del i EU:s ansträngningar för att stödja en hållbar politisk lösning för Gaza. Vi bidrar också på ett substantiellt sätt till uppbyggnaden av den palestinska myndigheten.

Allt det bortser oppositionen från. Man förmedlar en bild i Sverige av regeringens politik som alltså inte är korrekt. I stället borde vi använda vår samlade röst för att trycka på för humanitärt tillträde och för minskat lidande. Jag kan inte dra någon annan slutsats än att det är för att plocka egna politiska, kortsiktiga poänger. Det kan jag bara beklaga. Jag hör nämligen inte Socialdemokraterna prata om att vi har ökat stödet till nästan 1 miljard för att minska det humanitära lidandet i Gaza och regionen.

Anf. 43 OLA MÖLLER (S):

Fru talman! Jag vill tacka alla som har deltagit i debatten.

Jag stod i den här talarstolen för över ett år sedan och bad utrikesminister Billström att ta ledningen, att vara ett lejon i svensk utrikespolitik och leda oss mot det som vi önskade se. Den pinnen tog inte Billström. Den pinnen tog inte Maria Malmer Stenergard.

Vi socialdemokrater har varit redo att agera. Men det har inte agerats, precis som kollegorna har redogjort för. Det har tvärtom motarbetats. Det är ingen som anklagar regeringen för att vara likgiltig. Vi anklagar regeringen för att ta tydlig ställning för den ena parten. Det är ännu värre än likgiltighet.

Tyvärr verkar det som att varje generation ska ha sina platser som ska etsa sig in i mänsklighetens medvetande på grund av grymheterna som begåtts där. Sedan jag föddes är det platser som Halabja, Srebrenica, Rwanda, Xinjiang och Myanmar.

Till den raden adderar vi nu Gaza våren 2025. Där har hatet, vansinnet och den råa makten triumferat. Världen såg på. Den lät det ske. Den svenska regeringen stod vid förövarnas sida under hela tiden. Det är vad det kommer att stå i historieböckerna. När framtida generationer läser dem kommer de att fråga: Vad gjorde du när allt det här hände?

(Applåder)

Anf. 44 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M):

Fru talman! Jag tror att ödmjukhet ligger olika nära olika individer.

Jag tror också att det är farligt att ge sken av att det här skulle vara en konflikt som är väldigt enkel att lösa och att vi, ett litet land i norra Europas utkant men ett stort land på den humanitära spelplanen, skulle kunna avsluta den här konflikten. Det är så det låter i den här debatten. Men jag tror att man ska vara lite mer ödmjuk än så.

Någon menar att vi ska kalla upp Israels ambassadör och införa sanktioner mot Israel. Då kommer kriget att ta slut. Det är inte så enkelt. Dessutom krävs det enhällighet i EU för att införa sanktioner. Det tror jag att man vet. Men man låtsas ändå i förhållande till allmänheten som att världen är otroligt mycket enklare än den är. Det är ingen som tjänar på det. Man gör sig snarare bara löjlig i en sån här stor och oerhört svår fråga.

Jag vill återigen lyfta fram hur mycket Sverige gör. Vi ger nästan 1 miljard i humanitärt bistånd för att mildra det fruktansvärda lidande som vi ser. Det är förfärligt att se barnen som svälter. Då måste vi ju använda styrkan i vår samlade röst för att driva på.

Men i stället ägnar oppositionen sig åt att försöka förminska det regeringen gör, att förminska vår röst. Jag kommer aldrig att acceptera det. Jag kommer att fortsätta stå upp för vår linje, som innebär att vi stöttar dem som nu lider så fruktansvärt samtidigt som vi konstaterar att Hamas bär ett fruktansvärt tungt ansvar för den uppkomna situationen.

Jag tror att det behövs balanserade, konstruktiva röster om vi någon gång ska kunna hjälpas åt att lösa denna svåra konflikt.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 10 Svar på interpellation 2024/25:668 om attack på Ship to Gaza

Anf. 45 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M):

Fru talman! Lorena Delgado Varas har frågat mig och regeringen hur vi ser på att ett civilt fartyg på internationellt vatten utsätts för ett väpnat angrepp. Hon har frågat om vi avser att fördöma attacken på fartyget, om vi avser att kalla upp Israels ambassadör för att klargöra att angrepp på civila hjälpsändningar är oacceptabla och om vi avser att agera så att fartyget får skydd för att fortsätta sin resa.

Delgado Varas har även frågat om vi kommer att kräva en internationell oberoende utredning och om vi är beredda att omedelbart avbryta all vapenhandel och allt militärt samarbete med Israel med anledning av händelsen och andra övergrepp mot internationell rätt.

Fru talman! Det som utspelar sig framför våra ögon är den värsta humanitära situationen i Gaza sedan krigets början. Krigets ofattbara konsekvenser för civilbefolkningen måste få ett slut, och en vapenvila måste komma till stånd. Att inget humanitärt stöd släppts in på mer än tio veckor är helt oacceptabelt. Den israeliska regeringen måste omedelbart tillåta humanitär hjälp i enlighet med Israels skyldigheter enligt internationell humanitär rätt.

Sverige driver tillsammans med övriga EU på för detta. Regeringen fortsätter också att kräva att all kvarvarande gisslan frigges omedelbart och ovillkorligen.

Regeringen ser med oro på att ett fartyg attackerades på internationellt vatten utanför Malta den 2 maj. Detta är allvarligt, och vi utgår från att berörda myndigheter i flera stater, bland annat flaggstaten och stater med drabbade medborgare eller juridiska personer, kommer att fastställa fakta och vidta lämpliga åtgärder.

Låt mig ta vara på tillfället att understryka att regeringen fortsätter att inskräpa att civila, hjälparbetare och sjukvårdspersonal måste skyddas och respekteras, i enlighet med internationell humanitär rätt. Humanitär hjälp får aldrig användas som politiskt eller militärt påtryckningsmedel.

Sverige har en restriktiv syn på export av krigsmateriel till Israel. I praktiken har inga tillstånd lämnats sedan 1950-talet, med undantag för följdleveranser av sådan materiel som inte ansågs vara krigsmateriel vid den ursprungliga affären. Det är Inspektionen för strategiska produkter, ISP, som är behörig tillsyns- och tillståndsmyndighet för krigsmateriel-export och som gör en helhetsbedömning i varje enskilt ärende så länge det inte föreligger ovillkorliga hinder.

Anf. 46 LORENA DELGADO VARAS (V):

Fru talman! Det har gått över 18 månader av folkmord. Därför måste jag fortsätta att uttrycka min djupa skam över regeringens passivitet i en fråga som rör internationell rätt, mänskliga rättigheter och framför allt palestiniernas rätt till ett värdigt liv.

Natten till den 2 maj attackerades det civila hjälpfartyget Conscience av beväpnade drönare på internationellt vatten utanför Maltas kust. Fartyget, som organiserats av Freedom Flotilla Coalition, där svenska Ship to Gaza ingår, var på väg till Gaza med humanitär hjälp. Attacken orsakade

omfattande skador, inklusive brand och hål i skrovet. Lyckligtvis rapporterades inga allvarliga personsador.

Att ett civilt fartyg med humanitärt uppdrag attackerats utgör en allvarlig kränkning av internationell rätt. Det är inte första gången Israel utför sådana dåd mot Freedom Flotilla. Vi glömmer inte att den israeliska staten 2010 mördade 10 aktivister och skadade 50 på internationellt vatten för att de försökte nå Gaza med förnödenheter.

Flotilla har upprepade gånger begärt en oberoende internationell utredning av händelsen men har nekats en sådan. Den maltesiska olycksrapporten bekräftar att attacken kom från luften och att inga vapen eller farliga ämnen fanns ombord. Trots detta har varken EU eller Sverige tagit initiativ till en oberoende granskning.

Utrikesministerns uttalande om att se med oro på händelsen är otillräckligt. När ett civilt fartyg med humanitärt uppdrag attackerats på internationellt vatten krävs mer än oro. Det krävs handling. Regeringen borde ha fördömt attacken omedelbart, kallat upp Israels ambassadör och krävt en fullständig utredning, i synnerhet då svenska aktivister också skulle delta. Vidare är det anmärkningsvärt att regeringen inte tydligt markerat mot att fartyget nekats tillträde till hamn i regionen, vilket bland annat försvårat möjligheterna till reparationer.

Det här handlar inte om ett enskilt fartyg utan om principer – om rätten att bistå en svältande befolkning under ett folkmord, om skyddet av civila på internationellt vatten och om att stå upp mot övergrepp oavsett vem som begår dem. Regeringens tystnad och passivitet i frågan är oacceptabel. Jag uppmanar regeringen att omedelbart fördöma attacken mot Conscience. Ministern kan göra det här och nu. Det är bara att säga ett par ord.

Kalla upp Israels ambassadör för att klargöra att sådana angrepp är oacceptabla! Fördöm det pågående folkmordet! Kräv en oberoende internationell utredning av händelsen! Arbeta för att säkerställa att fartyget får nödvändigt skydd och tillträde till hamn! Avbryt alla militära samarbeten och vapenhandeln med Israel nu!

När ett hjälpfartyg attackerats under pågående folkmord och regeringen tiger och inte fördömer det sviker den inte bara folkrätten – den sviker svenska folket. Vi behöver en svensk regering med totalt moraliskt anseende, inte den vi har i dag.

(Applåder)

Anf. 47 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M):

Fru talman! Vi har som sagt tagit del av medieuppgifterna om att ett fartyg ska ha blivit attackerat på internationellt vatten utanför Malta den 2 maj. Det är naturligtvis allvarligt. Enligt uppgift ska fyra civila personer, dock ingen svensk, ha befunnit sig ombord. Det är klart att vi från regeringens sida fortsatt följer händelsen.

Skeppet var på väg till Gaza, där lidandet är helt förödande. Det är oerhört allvarligt att Gaza på nytt hotas av svält. Regeringens position i situationen är mycket tydlig. Vi har också höjt tonläget ytterligare. Det är tydligt att den israeliska regeringen måste göra mer för att leva upp till den internationella humanitära rättens regler om skydd för civilbefolkningen.

Inom EU har Sverige drivit på för att Israels regering ska släppa in humanitärt bistånd. Den hjälp som sedan den 20 maj har tillåtits komma in är alldeles för liten. Mycket mer behövs. Behoven är helt enorma. I syfte

att öka trycket på den israeliska regeringen välkomnar regeringen förslaget om en översyn av Israels efterlevnad av artikel 2 om mänskliga rättigheter i associationsavtalet med EU. Regeringen fördömer också uttalandet av premiärminister Netanyahu om att Israel ska ta kontroll över hela Gaza.

Det är centralt att Israel säkerställer att folkrätten, inklusive den internationella humanitära rätten och mänskliga rättigheter, följs och att ansvarsutkrävande säkerställs. Regeringen driver också på för att sanktionslista enskilda ministrar i den israeliska regeringen för att sätta ytterligare press.

Sverige kräver att Hamas omedelbart friger gisslan och uppmanar parterna att återgå till vapenvila och återuppta förhandlingarna. Hamas kan inte ha en plats i ett framtida styre av Gaza. Vi vill se Gaza och Västbanken enade under ledning av en reformerad palestinsk myndighet. Vi bidrar väsentligt till att bygga upp den palestinska myndigheten. Hamas våld och repressalier mot civila palestinier som motsätter sig dem måste upphöra.

Anf. 48 LORENA DELGADO VARAS (V):

Fru talman! Jag måste säga att det är anmärkningsvärt att regeringen fortsätter med undanflykter i sina svar om de här frågorna. Jag hör fortfarande inte ett fördömande av attacken på Conscience. Jag hör inte heller ett fördömande av folkmordet. Som ministern säger är det ännu inte fastställt att det är ett folkmord, men sanningen är att internationell rätt kräver att regeringar ska agera när folkmord misstänks. Vi förväntar oss av länder som följer internationell rätt att de agerar.

Utrikesministern säger att man följer utredningen och utvecklingen i Gaza väldigt nog. Då undrar jag hur ni följer detta och varför ni enbart följer det – detta kräver handling och aktion. Hittills har den svenska regeringen absolut inte agerat, oavsett antalet mördade barn, oavsett att alla sjukhus har bombats och oavsett att Gaza är totalt förstört.

Nu är det faktiskt så att den maltesiska regeringen har lagt fram en rapport. Man har fastslagit att fartyget blev attackerat via luften och att det inte fanns några vapen ombord. Syftet med båtresan var humanitärt bistånd. Det som förvånar mig är att attacken skedde inom europeiskt område. Varför är det då inte viktigt för den svenska regeringen att agera i frågan? Om ett humanitärt fartyg blir attackerat inom europeiskt område, varför kräver man då inte en internationell utredning? Och varför kan man inte fördöma attacken? Jag förstår att regeringen har en ovilja att fördöma Israel, men man kan åtminstone fördöma attacken.

Medan Sverige officiellt talar om restriktivitet i vapenexporten till Israel vet vi att krigsmateriel fortsätter att bidra till det militära folkmordet. Ett exempel: Det svenska företaget Aimpoint har under 2024 sålt sikten som används av de israeliska ockupationsstyrkorna. Man har alltså mördat barn med de här siktena. De produkterna är inte listade som krigsmateriel enligt svensk lag, men de används i ockuperade områden under ett pågående folkmord.

Det är en lucka som den svenska regeringen inte ens försöker att täppa till. Det är anmärkningsvärt. Att hävda att vi har en restriktiv linje när svenska komponenter återfinns i vapen som riktas mot civila palestinier är hyckleri och medlöperi. Det är inte neutralitet, och det är inte att stå upp för internationell rätt.

Samtidigt svälter Gazas befolkning. FN varnar nu att över en miljon människor står inför fullständig hungersnöd. Humanitära organisationer som Röda Korset har upprepade gånger rapporterat att Israel systematiskt hindrar leveranser av mat. Därför är det ytterligare en mening med att stötta Conscience så att det når fram till Gaza med det de behöver.

Jag menar att ni måste kräva att Israel omedelbart upphör med blockaden av livsnödvändiga varor till Gaza. Sverige kan inte fortsätta att vara medhjälpare till detta. Det är dags att välja sida. Det är dags att välja barnens sida, de civila sida, och det är dags att välja folkrättens sida.
(Applåder)

Anf. 49 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGÅRD (M):

Fru talman! Om vi börjar med rödpunktsiktorna utgör vissa rödpunktsikten krigsmateriel medan andra inte är tillståndspliktiga. Eftersom produkter som inte räknas som krigsmateriel inte heller är reglerade eller föremål för exportkontroll behövs det inget tillstånd för att exportera dessa. I övrigt vill jag hänvisa till vad jag sa i mitt förra inlägg om vapenexport där i praktiken inga nya tillstånd har beviljats till Israel sedan 50-talet.

Fartyget Conscience attackerades på internationellt vatten utanför Maltas kust. I detta fall rörde det sig enligt uppgift om en hjälpsändning till den hårt prövade civilbefolkningen i Gaza. Oaktat fartygets syfte är det naturligtvis mycket allvarligt om den civila sjöfarten hotas.

Sverige värnar havsrätten och folkrätten, även om det kan låta annorlunda i debatten från mina politiska motståndare, och vi värnar friheten till sjöfart. Vi noterar att inga svenskar ska ha funnits ombord på fartyget vid attacken, men vi ser naturligtvis mycket allvarligt på den. Det är viktigt att incidenter av detta slag utreds ordentligt. Som jag precis nämnt utgår jag ifrån att ansvariga myndigheter vidtar de åtgärder som krävs.

Civila måste alltid skyddas i enlighet med den internationella humanitära rätten. Medicinsk personal och sjukvårdstransporter åtnjuter ett särskilt skydd enligt internationell humanitär rätt. Det enormt viktiga arbete som den humanitära personalen i Gaza gör under extrema förhållanden har också kostat många hjälparbetare livet.

Regeringen fördömer mycket kraftigt attacker mot hjälppersonal och fortsätter att upprepa att sjukvårdsarbetare och humanitär personal inklusive FN-personal ska skyddas och respekteras.

Sedan måste jag återkomma till en fråga. Jag är helt införstådd med att Lorena Delgado Varas inte är övertygad om regeringens förträfflighet. Men att säga att regeringen inte gör någonting är direkt felaktigt. Att i år ge 800 miljoner i stöd till Gaza och regionen är inte att göra ingenting.

Vi är en av världens största givare av humanitärt stöd till Gaza och regionen. Det är viktigt på riktigt. Sedan är också jag otroligt frustrerad över att den hjälpen inte når in. Men vi använder vår röst enskilt och tillsammans med andra inte minst i EU för att nu trycka på Israel så att hjälpen kan komma in.

Anf. 50 LORENA DELGADO VARAS (V):

Fru talman! Jag tänker att ord inte räcker. Det är dags att agera. Även om man försöker att kasta upp siffran 800 miljoner, och det gjorde man även i en tidigare interpellationsdebatt, går inte de pengarna dit där de be-

hövs mest, eftersom Sverige har blockerat UNRWA. Även om organisationerna får pengar når de i slutändan inte fram för att de är blockerade.

Angående siktarna måste man antingen ändra lagen, eller så kanske man enbart kan stoppa all handel till Israel. Det skulle kunna vara ett uttalande från ministern som jag skulle uppskatta.

Slutligen vill jag rikta mina sista ord i debatten inte specifikt till utrikesministern utan till alla som lyssnar både här i kammaren och ute i landet. Vi ser just nu en våg av civilkurage i Sverige och runt om i världen. Studenter på universiteten har höjt sina röster i protest mot det pågående folkmordet i Gaza. De kräver att deras universitet avbryter samarbeten med israeliska institutioner. Det är en fredlig, moralisk och akademisk bojkott, en akt av icke-våld, precis som Freedom Flotilla sagt.

Vad möter dem när de står upp för internationell rätt? Det är inte stöd och inte lyhördhet. De möts av tystnad eller poliser med k-pistar på universitetens campus. Människor som står upp för Palestina förlorar sina jobb och uppdrag. Den tystnaden skrämmar mig allra mest. Vi i det här landet som gärna talar om mänskliga rättigheter står inte upp för dem när de verkligen provas.

Jag tänker på mannen som jag träffade i Skärholmen. Han berättade att han har en syster i Gaza. Han talade om för mig att han enbart når henne visa sms. För två dagar sedan fick han ett sms: Vi svälter. Vad kan han göra? Vad kan vi göra? Börja med att inte blunda. Börja med att stå upp för internationell rätt, ministern!

(Applåder)

Anf. 51 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M):

Fru talman! Som jag nämnde har Sverige en restriktiv syn på vapenexport till Israel. Inspektionen för strategiska produkter, som är den myndighet som prövar export, har inte utfärdat något tillstånd för export av krigsmateriel för israelisk slutanvändning sedan oktober 2023.

De sanktioner som gäller i Sverige är beslutade av EU eller FN, och de besluten följer Sverige. EU och FN har inte beslutat om några generella sanktioner mot israeliska företag eller försvarsföretag.

Kriget i Gaza påminner oss återigen om att konflikten mellan Israel och Palestina inte kan lösas med våld. Vad som behövs är ett slut på stridigheterna och en återupptagen fredsprocess som också leder fram till en förhandlad tvåstatslösning.

Som jag har sagt tidigare i dag kan den kännas väldigt långt borta. Men vi får inte ge upp. Vi måste ta fasta på de konstruktiva krafter som finns i regionen.

Jag ställer mig väldigt frågande till det som Lorena Delgado Varas sa här nyss: Ord hjälper inte. Det är dags att agera. Där är vi helt överens. Ändå har hela debatten handlat om att å ena sidan kräva att jag med ord ska fördöma än det ena och än det andra. Å andra sidan negligerar man helt det som regeringen gör på riktigt som gör skillnad.

Då talar jag inte minst om att vi har dubblerat det humanitära stödet till Gaza och regionen. Det faktum att vi är en av de absolut största humanitära givarna till Gaza, Lorena Delgado Varas, är att göra skillnad.

Det är klart att också jag är frustrerad. Jag delar den frustration som många i Sverige känner över att hjälpen inte når fram. Vi slår varje dag på tv:n och möts av det fruktansvärda lidandet. För mig är det verkligen handling som räknas och inte bara ord.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Prot. 2024/25:122
23 maj

*Svar på
interpellationer*

§ 11 Svar på interpellation 2024/25:657 om förberedelser i enlighet med DCA-avtalet

Anf. 52 Försvarsminister PÅL JONSON (M):

Fru talman! Elsa Widding har frågat mig vilka förberedelser som just nu pågår för installation av olika vapensystem riktade mot Ryssland på de 17 baser och övningsområden som stipuleras i DCA-avtalet samt på vilket sätt dessa eventuella förberedelser bidrar till de fredsanstängningar som pågår för att få slut på kriget i Ukraina. Elsa Widding har även frågat mig hur Medvedevs uttalande påverkar de eventuella förberedelser som pågår vid baserna som USA kontrollerar via DCA-avtalet. Vidare har Elsa Widding frågat mig hur jag ser på risken att Ryssland förutsätter att kärnvapen har placerats ut och därför väljer att bekämpa dessa baser med taktiska kärnvapen för att hellre förekomma än förekommas i ett osäkert läge.

Ukrainas försvar mot Rysslands fullskaliga invasion fortsätter. Sveriges fokus är fortsatt att stärka Ukraina genom militärt, politiskt och civilt stöd. Tillsammans med tillväxten av förmågan inom totalförsvaret och Sveriges medlemskap i Nato är den viktigaste investeringen i vår framtida stabilitet och säkerhet att bidra till att Ryssland inte når sina mål med sitt anfallskrig mot Ukraina. Ett starkt Ukraina uppbackat av ett starkt stöd från Nato, EU och andra, förbättrar möjligheterna till en hållbar och rättvis fred på Ukrainas villkor.

Nato bygger den samlade avskräckningen på det kollektiva försvaret. En stark avskräckning avhåller från angrepp. DCA-avtalet är stabiliserande, höjer tröskeln för angrepp mot Sverige och är viktigt för försvaret av norra Europa. Det stärker säkerheten för Sverige och för våra nordiska och baltiska grannar.

Samarbetet enligt DCA-avtalet bygger på Sveriges samtycke och suveränitet, svensk lagstiftning och internationella förpliktelser. USA kontrollerar inga baser i Sverige. DCA-avtalet innehåller en lista på anläggningar och områden tillhörande Försvarsmakten, och i ett fall FMV, som USA har rätt att få tillträde till inom ramen för avtalet.

DCA-avtalet förändrar inte den ståndpunkt som kom till uttryck inom ramen för Sveriges Natoansökan och som återupprepas i propositionen om DCA-avtalet. Den ståndpunkten innebär att det, på samma sätt som i övriga nordiska länder, inte finns skäl att ha kärnvapen på svenskt territorium i fredstid. Den svenska positionen är väl känd av andra länder.

Anf. 53 ELSA WIDDING (-):

Fru talman! Jag får nog gå hem och tvätta öronen, för jag hörde inte svaret på någon av mina tre frågor. Är det verkligen så demokratin ska

fungera? Jag vet inte varför vi ens står här om det inte går att få svar på en enda fråga.

Svenska folket vill veta om statsrådet kan konfirmera eller dementera att det pågår infrastrukturarbeten för utplacering av amerikanska vapensystem på svenskt territorium i detta känsliga läge. Det var det som var min fråga. För visst är vi i en upptrappad situation – varför i hela fridens namn skulle annars Rysslands före detta president Medvedev, tillika chef för ryska säkerhetsrådet och chef för det industriella vapenkomplexet, tydligen nu uttala att Sverige och Finland kan bli de första målen i ett stundande krig? Han utesluter inte ens användningen av kärnvapen.

Han säger exakt vad jag varnade statsrådet för när vi stod här för ett år sedan och hade vår första debatt. Då citerade jag Jacques Baud, före detta överste och Natorådgivare, i boken *Operation Z* på sidan 33. Han skriver: ”Det är lustigt att Sverige och Finland inte tycks ha förstått att just de, i händelse av krig, kan bli de första att angripas med kärnvapen, i förebyggande syfte”.

Fru talman! Det är inte ett dugg lustigt, utan det är väldigt beklagligt, att statsrådet inte tar det här på allvar. Robotsystem riktade mot Murmansk tar givetvis lång tid att få på plats. Det kommer att behövas satellitsystem, antar jag, larmsystem, system för att knyta ihop geografiska platser, el och vatten. Det är en massa saker som måste byggas.

Jag frågar igen: Kan statsrådet gå i god för att några dylika förberedelser inte pågår? Statsrådet pratar här om ett medlemskap i Nato som en investering för framtida stabilitet och säkerhet och att Ryssland inte får nå sina mål. Det handlar inte om någon fjärran framtid. Det handlar om att få slut på dödandet i Ukraina nu och att inte äventyra Sveriges säkerhet.

Ryssland kommer garanterat att nå sina mål. Och för Nato ser det inte speciellt bra ut. Sveriges försvar är, som vi alla vet, nedmonterat med bara ett fåtal bataljoner kvar. Våra egna vapen har statsrådet skickat till Ukraina. I dagsläget kan vi i bästa fall försvara Gotland – rätta mig gärna om jag har fel. Så mycket för den stabiliteten och säkerheten! USA med Trump i spetsen lär inte försvara Sverige, och att sätta sitt hopp till övriga Natoländer är nog mest en teoretisk förhoppning i det här läget.

Fru talman! Att provocera fienden och samtidigt decimera vår egen försvarsförmåga är ungefär som att äta gräddglass när man vill gå ned i vikt. Det kanske finns ett uns av sanning i vad Henry Kissinger sa: Det är farligt att vara USA:s fiende men dödligt att vara dess vän.

Ryssland kommer inte att backa från sina mål. Man accepterar inte att Ukraina blir medlem av Nato. Man vill avmilitarisera Ukraina, och man vill avnazifiera, som man kallar det, Ukraina. I alla krig är det den starkaste parten som har dikterat villkoren, och tyvärr kommer det att vara så även den här gången.

Det är det här som statsrådet och andra krigshetsande ledare i Europa nu måste förhålla sig till för att garantera sina länders säkerhet. Valet står mellan att förhandla nu med fördelen att spara liv eller att låta Ryssland driva kriget till en villkorslös kapitulation för Ukraina.

Fru talman! När vi stod här för sex månader sedan sa statsrådet: Vi har investerat 48 miljarder i kriget i Ukraina som också är en investering i vår säkerhet. Vi betalar med kronor och ören, och Ukraina betalar med blod. Det ska vi vara tacksamma för.

Ungefär samtidigt ombads kyrkogårdsförvaltningen att reservera markområden för 500 000 gravar. Om elen inte funkar blir det alltså till att gräva. Det finns väl ingen som inte förstår kopplingen. Eller tror statsrådet att även kyrkogårdsförvaltningen i Österrike eller Schweiz, som båda har valt att inte skicka vapen till Ukraina, räknar med de här otureliga scenarierna?

Anf. 54 Försvarsminister PÅL JONSON (M):

Fru talman! Elsa Widding har helt rätt i att det råder ett förhöjt spänningsläge i den europeiska säkerhetspolitiken.

Skälet till det är väldigt enkelt: Ryssland har återkommande invaderat och ockuperat andra länder. Det gjorde man i augusti 2008. Då gick man in och tog Sydossetien, och så tog man Abchazien. Det gjorde också Ryssland i februari 2014, då man illegalt annekterade Krim. Man tog även delar av Donbass. Det gjorde man också den 24 februari 2022, då man påbörjade ett provocerat och illegalt anfallskrig mot Ukraina.

Det är det som har höjt spänningsnivån i Europa, och det är det som har skapat instabiliteten. Vi måste förhålla oss till det, och det gör vi på olika sätt. Vi upprustar vårt försvar; vi har fördubblat våra försvarsinvesteringar på fyra år.

Vi har också gått med i Nato. Det bedöms av de allra flesta partier i Sveriges riksdag också som stabiliserande. Det är avskräckande och krigs-avhållande. Det minskar risken att Sverige utsätts för ett väpnat angrepp. Det är också själva skälet till att vi behöver ett DCA-avtal som reglerar de rättsliga förutsättningarna för den amerikanska närvaron på den europeiska kontinenten och i Sverige.

Det stämmer att vi hade vår debatt här i oktober 2024. Jag gick faktiskt tillbaka och tittade i protokollet för att se vad Elsa Widding då sa. Hon sa att det var fanflykt och kaos på den ukrainska fronten och att folk deserterade i drivor.

Jag kan bara konstatera att sedan vi hade vår debatt har Ryssland ökat sina landvinningar i Ukraina med 0,2 procent. Den ryska invasionen är hittills inte framgångsrik.

Jag hör jätteofta narrativet att Ryssland är för starkt och kommer att vinna kriget. Låt oss börja med var man stod från början. Då bedömde Ryssland att man skulle ta Kiev på fem sex dagar och att man skulle kontrollera hela Ukraina. Nu har det gått över 1 000 dagar med det här kriget, och Ryssland kontrollerar mindre än 19 procent av Ukrainas yta.

Varför har Ryssland inte varit mer framgångsrikt än så hittills? Skälen är två. Det handlar om de ukrainska väpnade styrkornas motståndskraft och att de har bjudit ett enormt hårt motstånd eftersom de vet vad alternativet är. Alternativet är ockupation.

Vi vet vad som händer vid en rysk ockupation; det har vi sett i Mariupol. Ryssland har deporterat mer än 20 000 ukrainska barn till Ryssland. Vi ser över 160 000 dokumenterade folkrättsbrott i Ukraina. Ryssland har, framför allt nu den senaste tiden, ökat sina angrepp mot civilbefolkningen i Ukraina. Det begås systematiska folkrättsbrott av Ryssland i Ukraina.

Men hittills har Ryssland inte varit framgångsrikt. Den andra komponenten i anledningarna till detta har att göra med det västliga militära stödet. Det är omfattande och viktigt.

Det som Elsa Widding säger om att vi numera försvagar vår egen försvarsmakt genom Ukrainastödet stämmer inte. Numera donerar vi inte försvarsmateriel från Försvarsmaktens egen krigsorganisation, utan vi använder försvarsindustrin i Sverige och skickar nyproducerad försvarsmateriel till Ukraina. Därigenom kan vi stärka Ukraina, och vi försvagar inte vår egen krigsorganisation.

Det sista och viktigaste är att den egna produktionen av försvarsmateriel i Ukraina ökas högst avsevärt. Det är naturligtvis extremt viktigt. Därigenom kan vi donera ekonomiska medel till den ukrainska försvarsindustrin, och de kan också köra ut försvarsmateriel till de ukrainska förbanden.

Anf. 55 ELSA WIDDING (-):

Fru talman! Det som skiljer oss åt är vår syn på hur det går i kriget i Ukraina. Jag kan bara säga att jag innerligt hoppas att det är jag som har fel och statsrådet som har rätt. Det kommer vi säkert att få veta under det här året.

Sedan vill jag gärna veta om statsrådet anser att vi kan försvara mer än Gotlands yta.

Statsrådet och regeringen har investerat pengar i massdöd. Det är tusentals liter ukrainskt blod, som statsrådet själv uttrycker det. Och sedan har man mage att påstå att det handlar om vår säkerhet! Det är viktigt att svenska folket nu förstår hur DCA-avtalet i Sverige och Finland faktiskt ruckar säkerheten i Skandinavien.

Vi kan ta ett praktiskt exempel. Innan Finland gick med i Nato och skrev under DCA-avtalet utmanades inte den enda vägen för militärtransporter från Murmansk ned mot Leningrad, som går nära den finska gränsen. Den finska neutraliteten garanterade säkerheten för denna väg. Nu är läget ett annat. Det är inte otänkbart att Ryssland kommer att neutralisera Finland för att säkerställa denna viktiga transportled och kunna få trupper från Murmansk ned till Leningradområdet.

Att statsrådet och regeringen förlitar sig på Natos artikel 5 vid en aggression mot Sverige är en klen tröst när merparten av Natoländernas trupper är kraftigt nedmonterade. Men här kanske statsrådet också har en annan uppfattning.

Hur ska man förresten få upp utländska trupper till Norrland i ett läge där Finland kanske är desarmerat och Ryssland kan rulla in sina trupper från Murmansk? Är inte detta en logistisk mardröm och någonting vi inte vill utsätta oss för?

Om regeringen inte är tydlig med vad som *inte* försiggår på dessa 17 baser inom ramen för DCA-avtalet är risken stor att Ryssland tar det säkra för det osäkra och eliminerar dessa baser, i värsta fall med taktiska kärnvapen, vilket man nu också indikerar. Hur ser statsrådet på den risken? Varför vill regeringen göra oss i Sverige till en måltavla för Ryssland?

Det handlar inte om vem som är snäll eller dum i detta. Det handlar om vår säkerhet.

Fru talman! Jag anser att Pål Jonson svansar efter vapenindustrin. Han drar sig inte för att göra vårt land till ett helvete på jorden i sin iver att till varje pris få Ukraina med i Nato – jag tycker dessutom att hans historiebekrivning haltar, men jag ska inte gå in på det. Vem som helst förstår att det är andra saker som ligger bakom.

Eller tror kanske statsrådet att president Trump kommer att äventyra sitt lands säkerhet för att skydda Sverige i det fall vi utsätts för taktiska kärnvapen?

Rysslands kärnvapendoktrin säger: Om moderlandet Ryssland blir hotat kommer alla till buds stående medel att användas, även kärnvapen. USA resonerar på precis samma sätt. Och att hota Ryssland är väl exakt vad Sverige nu håller på med.

Hur kan vi till exempel förfasas över att den så kallade ryska skuggflottan river av någon kabel på sjöbotten? Vi kanske rent av måste vara tacksamma så länge Ryssland inte attackerar vår krigsindustri, som tillverkar vapen som sänds till Ukraina för att döda ryssar.

Många frågar sig nu om "hoten" som Sverige i dag upplever faktiskt är en direkt följd av Sveriges egna provokationer mot Ryssland snarare än en objektiv säkerhetsbedömning.

Anf. 56 Försvarsminister PÅL JONSON (M):

Fru talman! Jag vet inte riktigt var jag ska börja.

Att det svenska militära stödet skulle bidra till massdöd av ukrainska soldater är absurt – ursäkta, fru talman. Det är verklighetsfrämmande. Om vi inte hade stött Ukraina hade Ukraina inte överlevt som fri och självständig stat. Då hade vi sett ännu fler av de folkrättsbrott som begåtts och ännu fler deportationer av barn. Jag har varit i Irpin. Jag har varit i Bucha. Jag har sett den brutalitet som Ryssland representerar och det brutala sätt Ryssland agerar på. Att säga att det svenska militära stödet bidrar till massdöd av ukrainska soldater är enfaldigt, fru talman.

Den andra dimensionen är att om Ukraina vill förhandla ska naturligtvis Ukraina göra det. Det vi ser nu är dock att det inte finns något intresse eller engagemang från rysk sida för att förhandla. Zelenskyj erbjöd sig att åka till Istanbul, men Putin dök inte upp där. Man har systematiskt förhalat och försinkat de förhandlingar som har pågått.

Sedan ska vi tydligen vara tacksamma om inte Ryssland angriper den försvarsindustri vi har i Sverige, fru talman. Återigen: Det är i det närmaste ett ryskt narrativ och rysk propaganda om man hävdar det.

Vi hör återkommande det ryska narrativet att Ryssland hotar med kärnvapen. Men det gjorde ju Ryssland redan innan Sverige blev Natomedlem och innan vi fick ett DCA-avtal på plats. Elsa Widding känner säkert till den ryska påsken, då Ryssland enligt Natos dåvarande generalsekreterare övade kärnvapenangrepp mot Sverige. Det gjorde man alltså redan 2013.

Något omedelbart samband mellan Natomedlemskapet och de ryska hoten finns inte. Ryssland har hela tiden använt denna typ av djupt ansvarslöst kärnvapenskrammel, som i sig är kraftigt eskalerande.

Vi har haft en diskussion om huruvida det är farligt att stötta Ukraina. Vi hade den när det gällde små lätta vapen. Vi hade den när det gällde stridsvagnar. Vi hade den när det gällde stridsflyg. Hela tiden har den diskussionen hovrat över oss.

Vad Ryssland vill är att skrämma och hota oss till underkastelse. De vill skapa ett Europa där små länder är stora länders bakgård och där de hela tiden ska vara stormakten. Men vi vill inte leva i ett sådant Europa. Jag vill inte leva i ett sådant Europa, och jag trodde inte att Elsa Widding heller ville leva i ett sådant Europa. Så varför böja oss för den typen av

underkastelsehot? Det är i sig befängt att anpassa sig till de återkommande ryska hoten.

Det bästa sättet att minska risken är naturligtvis att vi håller Nato starkt och att vi rustar Sverige starkt. Det är avskräckande och därmed stabiliserande i sig självt.

När det gäller själva DCA-avtalet är det ju samma avtal som Estland har, som Lettland har, som Litauen har, som Danmark har och som också Finland och Norge har. Alla länder i Norden har nu DCA-avtal.

Elsa Widding hävdade förra gången att detta var säkerhetspolitisk harakiri. Då har alltså alla dessa länder begått säkerhetspolitisk harakiri. Det är ju inte bara Sverige som har 17 designerade ställen där det kan vara amerikansk närvaro. Sammanlagt i regionen finns det 66 sådana ställen.

Sedan säger Elsa Widding att detta är amerikanska baser eller att de kontrolleras av USA. Detta är P 7 i Revingehed. Detta är P 4 i Skövde. Detta är A 9 i Kristinehamn. Detta är I 19 i Boden. Besök de garnisonerna och se om de är USA-kontrollerade eller svenskkontrollerade! Prata med regementscheferna! Detta är svenska baser som USA har tillträde till och där USA till exempel skulle kunna förhandslagra försvarsmateriel.

Anf. 57 ELSA WIDDING (-):

Fru talman! Jag har fortfarande inte fått svar på en enda fråga.

Jag kan bara konstatera att riskanalys inte är ministerns starka sida. Däremot är han väldigt mycket för att gamble med allas våra liv.

Menar alltså statsrådet att om USA och England hade accepterat den fredsuppgörelse som var nära förestående i april 2022 skulle lika många ukrainska liv ha gått till spillo?

Donald Trump var under sin första period som president högst delaktig i att bygga upp Europas starkaste armé i Ukraina. Han har nu kort tid på sig att lämna ”projekt Ukraina” innan blodiga händelser på marken dikterar vägen framåt med en ukrainsk militär kollaps. Vi får se hur det går. Och då har vi inte ens tagit hänsyn till den humanitära katastrof som kan komma att inträffa i Europa och Storbritannien när många miljoner flyktingar flyr från Ukraina och översvämmar Europa.

Om inte Nato drar sig tillbaka är risken att vi står inför ett tredje världskrig. Varför blundar statsrådet för verkligheten?

Ryssland kommer att vinna detta krig på slagfältet om inte Ukraina snabbt får till de villkor som Ryssland har pratat om sedan juni 2024. Jag menar inte att de är bra. Jag menar att det är den möjlighet vi i dag har. Vi kommer att få leva med Ryssland vare sig vi gillar det eller inte.

Riskerna för en upptrappning av kriget som även kommer att påverka oss är nu extrema. Ska då verkligen Sverige kroka arm med ett antal krigslystna och omdömeslösa europeiska ledare som inte tycks dra sig för att utsätta den egna befolkningen för krig och massdöd? Eller ska vi nu försöka backa bandet och säkerställa att vi slipper amerikanska vapensystem riktade mot Ryssland på svenskt territorium som gör oss till ett självklart mål för de ryska vapen som inget land kan försvara sig mot?

Sveriges agerande börjar alltmer likna den lilla musen som röt.

En sak är jag helt säker på: Svenska folket vill inte betala med sitt blod för statsrådets omdömeslösa krigslekar.

Anf. 58 Försvarsminister PÅL JONSON (M):

Fru talman! Elsa Widdings analys av säkerhetspolitiken lämnar enligt mig en del övrigt att önska.

Varför har vi ett instabilt läge? Jo, för att Ryssland invaderar och ockuperar andra länder. Det är det som skapar spänning i Europa. Då måste vi ha förmåga att avskräcka Ryssland. Det är helt centralt i och med att Ryssland är villigt att ta stora politiska och militära risker. Att Sverige inte ensamt klarar detta var slutsatsen vi drog i samband med att den fullskaliga invasionen av Ukraina inleddes. Vi måste samverka med andra, och det bästa sättet att minska risken att hamna i en väpnad konflikt är att hålla Nato starkt och upprusta vårt eget försvar.

Elsa Widding har flera gånger frågat mig om det finns amerikanska vapensystem i Sverige riktade mot Ryssland. Nej, det gör det inte. Det är ungefär ett år sedan riksdagen klubbade igenom DCA-avtalet, och då hördes en massa spekulationer om hur detta skulle utveckla sig. DCA-avtalet reglerar bland annat de rättsliga förutsättningarna när amerikansk militär personal verkar i Sverige, men vi har varken amerikanska baser i Sverige eller amerikanska stridsspetsar riktade mot Ryssland. Om Elsa Widding tror att de finns får hon peka ut dem. Jag föreslår som sagt att Elsa Widding besöker de nämnda militära garnisonerna. Att tro att de är amerikanska eller amerikanskledda är helt verklighetsfrämmande.

Avskräckning är helt avgörande i ett läge där Ryssland angriper andra länder. Nato bygger på både konventionell och nukleär avskräckning, och tröskeln för att angripa Sverige nu när vi är allierade är högre än om vi inte hade omfattats av artikel 5 och Natos gemensamma försvarsplanering. Det är ju hela poängen med att vara med i Nato. Vi är alltså inte med i Nato för att vinna krig utan för att se till att det inte blir krig, för Nato har väldigt god avskräckningsförmåga.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 12 Beslut om förlängd motionstid

Kammaren biföll talmannens förslag att motionstiden för prop. 2024/25:166 *En lag om public service och riktlinjer för verksamheten 2026–2033* skulle förlängas till och med *torsdagen den 12 juni*.

§ 13 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 22 maj

2024/25:688 Nedläggning av servicekontor runt om i Sverige

av *Peder Björk* (S)

till statsrådet Erik Slottnér (KD)

2024/25:689 Lokalisering vid sammanslagning av PTS och Digg

av *Peder Björk* (S)

till statsrådet Erik Slottnér (KD)

Prot. 2024/25:122

23 maj

Svar på

interpellationer

2024/25:690 Olaglig slaktverksamhet i Sverige
av *Sara Gille* (SD)
till landsbygdsminister Peter Kullgren (KD)
2024/25:691 Byggande av nya moskéer
av *Richard Jomshof* (SD)
till socialminister Jakob Forssmed (KD)

§ 14 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 22 maj

2024/25:1193 Avveckling av 2G-näten
av *Adrian Magnusson* (S)
till statsrådet Erik Slottnér (KD)
2024/25:1194 Avsteg från Dacs biståndsregler
av *Olle Thorell* (S)
till statsrådet Benjamin Dousa (M)
2024/25:1195 Mänskliga rättigheter och demokratiska fri- och rättigheter i Bangladesh
av *Olle Thorell* (S)
till utrikesminister Maria Malmer Stenergård (M)
2024/25:1196 Studier med stöd via LSS
av *Martina Johansson* (C)
till statsrådet Camilla Waltersson Grönvall (M)
2024/25:1197 Rysslands upprustning vid finska och norska gränsen
av *Markus Wiechel* (SD)
till försvarsminister Pål Jonson (M)
2024/25:1198 Samordningsnummer
av *Anders Ådahl* (C)
till finansminister Elisabeth Svantesson (M)
2024/25:1199 Arbetsgivares ansvar vid hot och våld på jobbet
av *Johanna Haraldsson* (S)
till statsrådet Nina Larsson (L)
2024/25:1200 Huvudmannaskap för och finansiering av ST-utbildningen i arbetsmedicin
av *Johanna Haraldsson* (S)
till statsrådet Nina Larsson (L)
2024/25:1201 Synskadades rätt till färdtjänst
av *Malin Östh* (V)
till statsrådet Andreas Carlson (KD)
2024/25:1202 Svensk ambassadörsroll i det globala arbetet mot antibiotikaresistens
av *Olle Thorell* (S)
till socialminister Jakob Forssmed (KD)
2024/25:1203 Internationella biståndsnormer
av *Olle Thorell* (S)
till statsrådet Benjamin Dousa (M)

Sammanträdet leddes
av förste vice talmannen från dess början till och med § 9 anf. 37 (delvis)
och
och av andre vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

JUDIT FARAGO GONTIER

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Anmälan om subsidiaritetsprövning	1
§ 2 Anmälan om fördröjt svar på interpellation	1
§ 3 Anmälan om faktrapromemoria	1
§ 4 Anmälan om granskningsrapport	2
§ 5 Ärenden för hänvisning till utskott	2
§ 6 Svar på interpellation 2024/25:658 om motverkande av fusk i välfärden med hjälp av AI	2
Anf. 1 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD)	2
Anf. 2 MIKAEL DAMBERG (S)	4
Anf. 3 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD)	5
Anf. 4 MIKAEL DAMBERG (S)	6
Anf. 5 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD)	7
Anf. 6 MIKAEL DAMBERG (S)	8
Anf. 7 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD)	8
§ 7 Svar på interpellation 2024/25:629 om levnadsvillkor för nyanlända med funktionsnedsättning	9
Anf. 8 Arbetsmarknads- och integrationsminister MATS PERSSON (L)	9
Anf. 9 NADJA AWAD (V)	10
Anf. 10 Arbetsmarknads- och integrationsminister MATS PERSSON (L)	11
Anf. 11 NADJA AWAD (V)	12
Anf. 12 Arbetsmarknads- och integrationsminister MATS PERSSON (L)	13
Anf. 13 NADJA AWAD (V)	13
Anf. 14 Arbetsmarknads- och integrationsminister MATS PERSSON (L)	14
§ 8 Svar på interpellation 2024/25:646 om situationen för barnen i Gaza	14
Anf. 15 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M)	14
Anf. 16 JAMAL EL-HAJ (-)	15
Anf. 17 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M)	16
Anf. 18 JAMAL EL-HAJ (-)	17
Anf. 19 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M)	18
Anf. 20 JAMAL EL-HAJ (-)	18
Anf. 21 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M)	18
§ 9 Svar på interpellation 2024/25:650 om regeringens agerande gällande Gaza	19
Anf. 22 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M)	19
Anf. 23 OLA MÖLLER (S)	20
Anf. 24 ALEXANDRA VÖLKER (S)	21
Anf. 25 JOHAN BÜSER (S)	21

Anf. 26 DANIEL VENCU VELASQUEZ CASTRO (S)	22	Prot. 2024/25:122
Anf. 27 ARBER GASHI (S).....	23	23 maj
Anf. 28 MAGDALENA THURESSON (M).....	24	
Anf. 29 LOUISE THUNSTRÖM (S)	25	
Anf. 30 JAMAL EL-HAJ (-)	26	
Anf. 31 ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	27	
Anf. 32 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M)	28	
Anf. 33 OLA MÖLLER (S)	29	
Anf. 34 ALEXANDRA VÖLKER (S)	30	
Anf. 35 JOHAN BÜSER (S).....	31	
Anf. 36 DANIEL VENCU VELASQUEZ CASTRO (S)	32	
Anf. 37 ARBER GASHI (S).....	32	
Anf. 38 MAGDALENA THURESSON (M).....	33	
Anf. 39 LOUISE THUNSTRÖM (S)	33	
Anf. 40 JAMAL EL-HAJ (-)	33	
Anf. 41 ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	34	
Anf. 42 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M)	34	
Anf. 43 OLA MÖLLER (S)	35	
Anf. 44 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M)	35	
§ 10 Svar på interpellation 2024/25:668 om attack på Ship to Gaza	36	
Anf. 45 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M)	36	
Anf. 46 LORENA DELGADO VARAS (V).....	36	
Anf. 47 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M)	37	
Anf. 48 LORENA DELGADO VARAS (V).....	38	
Anf. 49 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M)	39	
Anf. 50 LORENA DELGADO VARAS (V).....	39	
Anf. 51 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M)	40	
§ 11 Svar på interpellation 2024/25:657 om förberedelser i enlighet med DCA-avtalet	41	
Anf. 52 Försvarsminister PÅL JONSON (M)	41	
Anf. 53 ELSA WIDDING (-)	41	
Anf. 54 Försvarsminister PÅL JONSON (M)	43	
Anf. 55 ELSA WIDDING (-)	44	
Anf. 56 Försvarsminister PÅL JONSON (M)	45	
Anf. 57 ELSA WIDDING (-)	46	
Anf. 58 Försvarsminister PÅL JONSON (M)	47	
§ 12 Beslut om förlängd motionstid.....	47	
§ 13 Anmälan om interpellationer	47	
§ 14 Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	48	
§ 15 Kammaren åtskildes kl. 15.01.....	49	